

Massegraver funnet i Vest-tysk fengsel Engelskmennenes hemmelige mord avløres

De uhyggeligste rykter om tukthuset i den vesttyske byen Hameln har bekreftet seg. Da tyske fengselsprester gravde på gårds-plassen, som er omgitt av høye murer, fant de i en og en halv meters dybde menneskeskjeletter som lå tett sammen

De døde som nå har ligget ubemerket i jorden mere enn 7 år var tydeligvis overhelt med kjemikalier for å påskynne utslettelsen.

Skjeletten estammer fra 90 å 100 tyskere som i årene 1945—47 ble henrettet som «krigsforbrytere» av besettelsesmakten. Her ble galgene reist etter krigen for å utslette «krigsforbryterne».

om at de ettersøkte familie-medlemmer ikke kan identifiseres på grunn av likenes tilstand. Dete bekreftes av justisministeriet.

De britiske myndigheter har vegret seg mot å utlevere listen over de «henrettede». Regjeringen i Bonn har også fått avslag på sine henvendelser i denne anledning.

Utgravingen skal foregå i all stillhet og overflyttingen finne sted på ukjent tidspunkt.

Hemmelige henrettelser

Det nedersachsiske Justesdepartementet bekrefter oppdagelsen av de hemmelig henrettede tyskere. Tukthuset har — sa en ansvarlig tjenestemann i ministeriet i Tannover til den uavhengige avis «Bild» (som utkommer hver dag i millionopplag) — vært underlagt den britiske besettelsesmakt. På et meget senere tidspunkt ble det overgitt til de tyske myndigheter, som bare gjennom rykter hadde hjrt om henrettelser og nedgravinger i dette «Skrekkens Hus». Ved kontrollgraving ble det fastslått at ryktene var sanne. Etter denne bekreftelse har de nåværende myndigheter gjort alt for at de jordske levninger skal bli gravlagt på byens kirkegård. Dette skulle til å strande på manglende penger, men for noen dager siden bevilget finansministeriet i Hannover 20 000 mark for å fullføre overflyttingen. Den engelske besettelsesmakt har erklært at de er innforstått med dette.

Flere nord-tyske familier, som har hatt slektninger som er forsvunnet i tukthuset i Hameln i tiden fra 1945—47), har fått offisiell meddelelse

Utenom disse er 100 drepte og i fengselgården begravede tyskere, ble ennå 108 drept etter krigen i tukthuset i Hameln og gravlagt på en kirkegård i byen.

Til dette skriver «Bild»:

«Mens 108 døde ble gravlagt under en grasmatte på Wehl-kirkegården i Hameln, er de øvrige senket i jorden, ikjente, på denne grå gårds-plass. De overlevende fra tukthuset i Hameln ble senere overført til Werl.

Hva de på kirkegårder allerede begravde 108 «krigsforbrytere» angår, så har kirkegårdsforvaltningen bare fått overgitt dødsattestene. Kun de dodes navn, hjemmeadresse og fødselsdato var påført. Yrkesoppgave manglet, likeledes dødsårsak.

De døde ble avlevert til kirkegården i Hameln i treki-ster av militærpolitiet, og ble satt ned i ferdiggravde rekkegraver. På ordre av besettelsesmakten er det lagt alminnelig gressplen over gravene. Selve kirkegårdsforvaltningen vet ikke hvor de enkelte døde ligger.

1905 og 1940

Einar Maseng har nylig på Johan Grundt Tanums forlag utgitt en bok om 1905 og 1940. Han belyser disse for Norge avgjørende år, sett på bakgrunn av den stormakts-politikk som ble utøvet i disse begivenheter. Hr. Maseng forklarer også sammenhengen mellom Unionsoppløsningen og 9. april. Det er et i høy grad prisverdig tiltak at man nu forsøker å avdekke den harde virkelighet alle dens spraglede kledebon, selv om dette skal gå ut over 17. mai-stemningen.

Det viser seg, at det selvsagt ikke var Norges enighet og styrke som fremtvang vår skilsmisse med Sverige. Som Maseng skriver: «England hadde også hatt en interesse i det. «Det så en fordel for seg i å få dratt Norge bort fra Sverige, og selv få innflytelse på dets anliggender.»

Slik ble det også. «Dette at England allerede under den 1. verdenskrigen så tydelig hadde vist at det ventet at Norge så å si stillet seg til dets disposisjon som en slags hjelpestat, ja, at det regnet dette som en selvfølge frembrakte riktignok hos noen nordmenn en reaksjon som ikke var gunstig for blokademakten. Var det derfor den lettet unionsoppløsningen i 1905?»

Maseng skriver. «Wedel Jarlsberg hevdet, at prin Carl av Danmark ver den kandi-

Nødvendig kontroll

Den 16. novbr. er «Dagbladet» plutselig kommet til at det er nødvendig å gå de politiske filurer noe etter i sømmene. Avisen skriver følgende bemerkelsesverdige linjer:

«Nå skal man ikke alltid gå ut fra at politikerne lyver bevisst når de vil utnytte en affære de fleste forlenget har glemt. Somme tider er «erindringsforskyvning» et finere ord for løgn. Men ikke alltid. Politikere er ikke mer enn mennesker, de kan også huske feil. Særlig kan de ha en viss evne til å forskyve erindringsbilder slik at de har en viss evne til å forskyve erindringsbilder slik at de blir forkledde fremstillinger av deres egen opptreden i fortiden eller tilsvarende skrekkinnjagende fremstillinger av andres dumhet, svakhet eller djevleskap. Det lønner seg alltid å kontrollere de samtidige kildene i slike tilfelle.»

Vi har sett hvordan politisk «behendighet», politiske «erindringsforskyvninger» og direkte politisk løgnaktighet har klart å realisere det norske etterkrigsoppgjøret.

Det må hilses med glede at spesielt «Dagbladet» — som vel ikke godt kan si seg fri for å ha agert «løypetrækker» for de samme politikere, — nå er nådd fram til å kreve kontroll av de samtidige kilder. Det foreligger ellers en utmerket og aktuell anledning. Det oppgulp fra undergrunnen som «Morgenbladet» i den senere tid har gitt plass for og som avslører en bedrøvelig råttenskap i den norske folkesjelen, gjør det særdeles ønskelig å få saumfaret den politiske vederheftighet.

«Dagbladet» bør ta sitt eget standpunkt alvorlig. Legg kursen om og go ahead! Det er meget som står på spill. Og meget som må opp til revisjon om Norge igjen skal bli en rettsstat. Et folk i løgn, mettes med uro! H. N. H.

dat som lettest kunne skaffe Norge Vestmaktens støtte i samband med oppløsningen (unionen). Allerede våren 1905 hadde han drøftet dette med engelske sendemenn, som utvilsomt innberettet det til den engelske regjering og konge. I mai 1905 skal innflytelsesrike politikere i London ha sagt til Nansen at Norge hurtigst burde innsette en provisorisk regjering. Alle dører i England sto åpne for Nansen, har en engelsk statsmann sagt. Det var kanskje mer for Norge enn for den store mann de åpnet. Nansen med sin popularitet i Norge kunne trekke dette med seg. — — Tanken på et norsk-engelsk fyrstefellesskap ble i London sett på med det største behag, og det er et spørsmål om man ikke der var så ivrig for det, at man gjorde løfter som siden viste seg vanskelig for den engelske regjering å innfri.»

Forfatteren gir også et innblikk i visse ting, som kan forklare enno dunkle ting:

«Det har ikke vært vanskelig for de norske ledere å forstå, at en oppløsning av unionen ville bli sett på med velvilje hos de nå forbundne vestmakter, særlig i England. Den store betydningen av å få denne makts hjelp ved oppgjøret med Sverige har stått levende for dem. Prins Carl, Edward VII's svigersønn, var midlet. Han ble Norges første skritt i utenrikspolitikken. Ja han ble det løsrivende Norges utenrikspolitiske linje.»

Jeg anbefaler boken til lesning av alle justisoffere, da den kaster et lys inn i mørket hvor det gjelder de to store år 1905 og 1940. Vi er ofret for å dekke over både gammel og ny historieforfalskning. De norske rettsmyndigheter ville knekke oss fordi vi ikke var loyale mot England. Det vil si fordi vi var norsk-nasjonale. Et slikt folkeelement ville være utålelig når A-pakt og andre ting skulle settes ut i livet.

Observatør.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør.

Finn Brun Knudsen

Telefon 55 76 56. Postboks 1407.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Er dette stjernen fra Betlehem?

Arhundreders tillærte og tilvante forestillinger om det religiøse liv har medført at vi her i den såkalte hvite manns verden ser på vintersolverv som en særpreget kristen fest, og denne samler seg om beretningene om Jesus av Nasarets fødsel og de 'sagnomspunne begivenheter som fant sted i den forbindelse. Alt dette er vakker nok og stemmer til andakt. Men så er det dette med lære og liv. Den Betlehemsstjerne og det glade budskap, som år etter år forkynner fred på jorden, synes ikke å ha noen forbindelse med livets brutale virkelighet. I stedet for fred mellom folkene, som var lovet oss, har vi opplevet krig og brann, og i stedet for det kjærlighetens budskap, som prekes fra hvit manns kirke, har vi fått bomber og granater, og i stedet for budet om å gjøre alle folk til Jesu disipler har vi satt terror og frofølgelse i lovens navn. Er det så noe å undres over, at annerledes tenkende og annerledes troende stiller seg tvilende og avvisende overfor julebudskapet i hvit manns regi?

Det hendte — og det er ikke så lenge siden — at dette fredens og frelsens budskap skulle bringes til noen som vi i all vår formastelighet kaller hedninger, folk som gjennom århundrer, ja årtusener hadde skapt seg sine egne forestillinger om gud og allmaktten og som levet og døde i sin tro. De satte seg til motverge mot dette nye og ukjente, og etter hvit manns skikk endte det med ild og sverd og sønderflengende granater. Byer og landsbyer ble radert ut og befolkningen flyktet til ødemarken. Og da de så hjelpeløse og ranet for alt så på vederstyggeligheten og glimtet fra granatene, var det en som spørrende sa: Si meg bror, er dette stjernen fra Betlehem?

Dette spørsmål rettes i dag

foran julefesten også til deg og meg. Og vi må beskjemende bøye hodet og svare: NEI. Det er ikke stjernen fra Betlehem. Det er ikke julens budskap. Og hva så?

Uten at det skjer en forandring, en fundamental fornyelse inne i menneskene selv, er julens budskap bare tomme ord og den hvite manns forkynnelse bare et middel til makt over andre, som også har sine livsverdier å verge og verne. Vi må begynne med oss selv, innenfor hjemmets fire vegger, i vår nærmeste krets. Og så får vi se, om den kjærlighets varme som stråler ut fra dette kan skape et mildere klima i forholdet mellom folkene. Øyet kan nok bli vant under orgelbrus og barnestemmers jubelsang i kirkenes julekveldsskuespill, men så går man hjem til ribben og surkålen og synes at alt er såre godt. Men Betlehemsstjerne blinker og vinker fjernt og kaldt ute i vinternatten... hvit manns jul, mens millioner og atter millioner av mennesker slike som du og jeg ennu sukker under åket, mens bombe-flyene med sin døds-last surrer over fremmed manns land og hans frihetslengsel tilintetgjøres i et eneste brakende glimt. Det er sannheten, den barske virkelighet.

Under slike forhold er det noe av en overvinnelse å si: Gledelig jul. Skal det være noe mere enn et tilvart goddag og farvel, må vi alle, hver eneste en av oss, begynne med selvransakelse, erkjennelse og tilgivelse. Da kan julen bli noe mere enn en blotefest i ny regi. Da kan den gi oss en indre kraft til ikke bare å ville det gode, men også til å gjøre det gode, slik som vi en gang i all vår enfoldighet mente det. Og først da vil også Betlehemsstjernen kunne blinke forjettende over en verden i håp.

Dette er ikke ment som noen nyttårsbetraktning etter religiøs oppskrift. Slikt mestrer andre bedre enn jeg.

Det jeg for mitt vedkommende ønsker er å stille et par nokså liketille spørsmål. Først og fremst til den leiren som påstår at den representerer «folkemeningen» og «folkets rettsbevissthet». Der nest til dem som vi kaller «våre egne».

La meg begynne med det første.

Er virkelig norsk tenkeevne i den grad dysset i søvn at folk flest lar seg pådytte hva som helst? Er det ingen som har manns mot og en indre samvittighetens vilje til å reagere når politiske taskespillere slår ut sin «Ole Lukkøye-paraply» og lar det flimre fram drømmebilder som bare har fantasien og forvrengningen som opphav og som over hodet ingen ting har med virkeligheten å gjøre?

Det er grunn til å spørre.

Faktisk synes det som om det norske folket gjennom de siste 15 årene har latt seg lokke inn i en dvaletilstand der både evnen til tilegnelse av de faktiske hendelser og mulighetene for å vurdere dem er blitt døyvet. Smaks-sansen funksjonerer ikke overfor den ferdigtyggede maten som settes fram for en, og synsevnen rekker ikke lenger enn til et sløret inntrykk av drømme-paraplyens innside.

Vi vet tilstrekkelig, sier folk, hver gang talen kommer inn på emner med tilknytning til den nasjonale og politiske utforming gjennom de senere år. Vi vet det vi behøver. Og vi har tatt vårt standpunkt. Nå får det være nok. Vi ønsker ikke å høre mer.

Og — så er den enkle men bedrøvelige sannhet den at folk ingen ting vet. Fordi de ingen ting vil vite! Som et vern mot en ubehagelig virkelighetens påvirkning trekker man til stadighet dynen lenger og lenger opp over hodet og hengir seg til sødmefylte drømmerier. Innbildningen har alltid gygne farger på paletten når det gjelder en selv og ens egne gjerninger. Og lerretet har ingen begrensende blindramme.

Et drømmende folk er imidlertid et folk i nedgang. Like

Det nye år

Av Helge Grønstad

så litt som det det enkelte menneske kan bygge sin eksistens på dagdrømmerier, like litt kan et folk gjøre det. Det levende livet er mer krevende enn som så. Det lar seg ikke lure. Ikke i lengden. Den ubønnhørlige Nemesis står alltid og venter på mottrekkets øyeblikk. Og opplysningens bitterhet sletter snart nok ut sødmen, ved øyeblikkenes virkelighetsflukt.

Det er blåøyd å tro at man her i Norge mer enn annet steds skal være fritatt for å være underkastet denne naturens lov. Nemesis venter også det norske folk. Hånden er alt løftet til slag og slaget kan bli fryktelig. Det kan komme til å stå om folkets eksistens.

Det er på tide at det norske folket våkner mens ennå noe kan berges. På tide at det innretter seg etter det som er, og ikke etter det som kunne vært. Svikter en sannheten om livets grunnlag og rettferdigheten som bindemidlet, mister en livets rett. Og det er nettopp det som det norske folket i dette øyeblikk står i fare for å gjøre.

Livet kan være hardt. Det har sine krav som en ikke kommer utenom. Det tjener ikke til noe å gjemme seg under dyner eller å plasere sky-lapper for øynene. Virkeligheten er der like fullt. Og like krevende.

Alt for lenge har vi gitt oss løggen, forvrengningen og fortielsen i vold. Hittil har det kostet oss vår nasjonale selvrespekt. Skryt kan aldri erstatte respekten. Hittil har det kostet oss rettsstatens renommé. Det er ikke verdig rettferdighetens navn det som flikkes sammen av øyeblikkets politiske hensiktsmessighet. Hittil har det kostet oss hundre tusener landsmenns livslykke og muligheter for samfunnsmessig innsats. En øker ikke i lengden sin egen lykkefølelse ved å drepe andres.

Vil det norske folket i dag se tingene som de er, så har det anledning til det. Det er stoff nok for hånden. Men det kreves positiv interesse og aktiv innsatsvilje. Først og fremst vilje til å tenke.

Som det er, er vi langt inne i skumringen, — i den nasjonale skumringen. Og snart uten håp om daggy.

Skulle en ønske sine landsmenn noe ved dette årsskiftet, så måtte det være en mann — m a n n e n, — som evner å skape den vekkelsen som nå må til. Mannen som trer fram som inkarnasjonen av en Wergelands nasjonale tro og tillit, av en Welhavens insiterende nasjonale sarkasme, av en Ibsens dissekerende evne når det gjelder våre nasjonale svakheter, og av en Bjørnsons livsbejaende kamp for rettferdigheten og for å vekke det norske folket til «å være i sannhet»!

Måtte den mannen tre fram i året som kommer og vise rett vei. Nå trenges han som aldri før i vår norske historie. I dag står vi ved det avgjørende veiskille. Skillet mellom lys og mørke. Skillet mellom fortsatt eksistens i pakt med livets lov og nasjonal og menneskelig undergang.

Må 1954 bli vekkelsens år! Må folket våkne i tide!

Til dem som jeg kaller «våre egne», har jeg — som jeg begynte med å si — også noen ord. Noen alvorlige ord.

Vond vilje og massesugestio-nens skort på tenke-evne har stemplet dere med det ærerørigste stempel som kan festes på mennesker. Med oss selv vet vi at den stemplingen ikke har noe hverken med sannhet eller rett å gjøre. De som rammet oss, har unnfanget sine planer i dølgsmål og gjennomført dem med forakt for menneske ighetens primære bud. De har satt makten i rettens sted.

En skulle ha ventet seg at de som i de harde årene flokket seg under idealismens fane, også mannjevnt ville ha sluttet opp da appellen kom om å sette seg til motverge mot overgrepene. Så er ikke tilfelle. Det er dessverre så altfor mange som i stedet har valgt øyeblikkets muligheter for personlig velvære og som har trukket seg bort fra fronten.

Det kan være grunner for det, — skjønt det skal sterke grunner til når det er ens egen og slektens ære som står på spill. I svært mange tilfelle er det nok makelighetshensyn og giddeløshet og manglende forståelse av hva det gjelder, som har diktert holdningen.

Også her må det en oppvåknen til. Resultatene kommer

Fru Hamsuns erindringer

Marie Hamsun:
«REGNBUE».
Aschehoug 1953.

En særdeles interessant og tiltalende bok er det fru Hamsun har skjenket oss, og for «Folk og Lands» lesere vil den av lettforståelige grunner være en bok av spesiell interesse. Fremfor noen annen bør den bli gaveboken nu til jul i den tallmessig ikke ubetydelig krets av landsmenn som etter landets såkalte «frigjøring» fikk seg påstemplet det smukke epiteton vi alle kjenner.

For sikkerhets skyld gjør jeg med en gang oppmerksom på at noe strids- eller kampskrift er «Regnbuen» ikke. Det er et bind erindringer, en skuldring av fru Hamsuns liv og opplevelser frem til høsten 1939, da Knut Hamsun feiret sin 80-årsdag. Da Marie Hamsun var knyttet til dikteren i et 43-årig ekteskap, er det naturlig at beretningen om denne del av hennes liv opptar mer enn to tredjedeler av boken. Hva der skjedde fra 1940 og frem til Hamsuns død i 1952 berøres bare flyktig i denne del av fru Hamsuns erindringer, men i slutten av boken kommer hun med en antydning om at en fortsettelse vil følge, og den imøteser vi i spent forventning.

Fru Hamsun er en ypperlig skribent med en sjelden evne til levende og livfull fremstil-

ikke av seg selv. Skal det noen gang løftes i flokk, må det være her. Ingen må tillate seg selv å slå seg til ro bak andres innsats. Vurderer en seg ikke selv høyere enn som så, må en heller ikke føre ordet personlig æresfølelse i munnen.

Årsskiftene er ettertankens og planleggingens øyeblikk. La dette årsskiftet levne dere etternølere en stille stund til å tenke dere om. Stå ikke lenger på avstand. Stå last og brast med dem som våger skinnet for sannheten. Ingen krever mer enn det kan ytes. Men Forbundet trenger medlemmer og avisen vår abonnenter. I det arbeid kan alle og enhver gjøre sin innsats.

Året som kommer blir et betydningfullt år. Slutt opp i rekkene!

ling. Til hennes mentale utrustning hører øyensynlig en skarp og nøktern iakttagelses-evne og en mer enn alminnelig god hukommelse, for det er nesten forbløffende hva hun har fått med av interessante detaljer fra barndoms-årene og senere under oppveksten. Noen dans på roser har hennes liv aldri vært, og livets alvor kom hun tidlig i berøring med, men dette formådde ikke å frata henne livsmotet eller kaste varige mørke skyer over hennes liv. Begavet var hun, gløgg og intelligent, var ikke den som lot seg kue, rapptenkt og ofte rappmunnet med en god por-sjon medfødt humor. En kjernesunn og sterk landsens jente som nok kunne stå for en støyt. Av dem ble det en god del, — for mange nesten etter alminnelige menneskelige mål men «Regnbuen» er et av de mange bevis på at fru Hamsun tross alle viderverdighe-ter og vanskeligheter allikevel er blitt stående med det lengste strå. Man sitter etter lesningen igjen med inntrykket av en kamp igjennom med imponerende utholdenhet og tapperhet.

Disse linjer er ikke ment som noen fagmessig anmeldelse av fru Hamsuns levnedsskildring. Jeg vil bare henlede oppmerksomheten på denne usedvanlig interessante boken og samtidig gi den min varmeste anbefaling. Dette er kanskje overflødig møye fra min side, for boken anbefaler seg vel i grunnen selv. Men jeg gjør det allikevel, for jeg føler det som en kjær plikt.

Som jeg allerede har gjort oppmerksom på handler over to tredjedeler av boken om fru Hamsuns samliv med den store dikter som hun i 1909 knyttet sin skjebne til og som hun i gode og mindre gode dager trofast holdt sammen med til døden satte det endelige punktum for et sjelden beveget og innholdsrikt liv. Det er naturligvis denne del av fru Hamsuns bok som av de fleste vil leses med den største interesse, og fru Hamsun er ikke den som gnieraktig holder på sitt materiale. Med ødsel hånd gjengir hun i denne del av boken brev og utdrag av brev som hun mottok fra eller sendte som svar

Hamsun i mandommens år

til sin berømte ektefelle, — brev som viser Hamsun i hele hans rikt fasetterte og sterke sammensatte personlighet, — den rene «bonanza» for fremtidige litteraturforskeres og sjelegranskeres mer eller mindre vellykte borer. Som kilde til den rette forståelse og bedømmelse av mennesket og dikteren Knut Hamsun vil «Regnbuen» komme til å innta en central plass. En stor takk skylder man fru Hamsun for dette.

Som tidligere nevnt fører denne del av fru Hamsuns livserindringer frem til Knut Hamsuns 80-årsdag høsten 1939. Okkupasjonsårene og det som fulgte etter «frigjøringen» er ikke behandlet i denne del av erindringerne. Flere anmeldere av boken har uttrykt sin glede over at boken er så velsignet fri for bitterhet, — bl. a. også «Arbeiderbladet»s kritiker. Helt kjemisk fri for bitterhet er boken imidlertid ikke, og det kunne den vel heller ikke godt bli etter alt det som hadde rammet dikterhøvdingen og hans familie. Jeg formoder at fru Hamsun har skrevet boken etter at hun er kommet litt til ro etter alle påkjenningene i forbindelse med «rettsoppgjøret», og da har hun vel ikke kunnet unngå å minnes hva som nylig var hendt henne selv og dem som sto henne nær. Noen korte innskudd i slutten av boken gir gripende uttrykk for hva hun selv og Knut Hamsun må ha lidt og følt. Som f. eks. da fru Ham-

De siste bilder av dikteren

sun gjør sin mann oppmerksom på at hun har fått beskjed om at han har krav på alderstrygd. Fru Hamsun har fått oversendt et skjema til utfylling, og så spør hun sin mann om hva hun skal gjøre. Hamsuns svar er ikke til å glemme. Han svarer — trett, trett til døden:

— Jeg kan ikke si ja og ikke nei, gjør som du vil, Marie, og la meg dø....

«Han (Hamsun) interesserer ikke lenger,» sto det å lese i det plutselig høypatriotiske organ «Arbeiderbladet» en tid etter «frigjøringen». Samtidig benyttet bladet anledningen til å gjengi et fotografi av Hamsun, tatt bakfra. Det skulle formodentlig være som et symbol på at nu forsvant dikterhøvdingen for godt ut at det «frigjorte» Norges liv og historie. I et intervju omtrent på samme tid i det illustrerte filialorgan «Aktuell» uttalte en av bøddelepokens dignitærer — den daværende «bestyrer» av Nørholm — sin misnøye med at familien Hamsun fremdeles befant seg på frifot, — «de skulle ikke gå løs før de hadde fått dom etter norsk (sic!) lov og rett». (Det varte forresten ikke lenge før den nidkjære «bestyrer» fikk sitt hjerteønske oppfylt)..... «Den senile Hamsun — en gang berømt forfatter — nå beryktet landssviker» (det er atter «Aktuell» som har ordet) befant seg da etter det eleverte organs mening i «passende omgivelser», — de nybakte «patrioter» med den gode *internasjonale* halleluja-holdning hadde fått anbragt den «berymte» på gamlehjemmet Landvik. Dette navnet utløste hos mange av epokens ensrettede bjeffere en sann paroksyttisk begeistring. Et strålende arrangement: «landssviker» Hamsun anbragt på gamlehjemmet Landvik. Der manglet bare en «rep-tilsk» hvislelyd, og «idyllen» hadde vært fullkommen.... Glemmes skal heller ikke den store Stabets vektige og avsluttende «vae victis» (ve de beseirede) ved et av forhørene over Knut Hamsun. En epokegjørende bemerkning i en «demokratisk» dommeres munn, — den første lysstråle av den «gjenopprettede rettsstats» morgenrøde!

Det må være noe radikalt i veien med et folk som behandler sine største og mest fortjente sønner på dette vis. Ja, sine fortjente døtre også, — fru Hamsun er et eksem-

Der rulles kroner til Folk og Land

Sender kr. 100.— som julegave og oppfordrer major Hammar Eliason og andre som ikke trives med å bli prydet med landssvikstemplett til å gjøre det samme.

Det er en stor skam så mange som vi er, at vi ikke kan få bladet hver uke på grunn av økonomien.

«Tek kvar og ein sin vesle stein, er snart vår åker rein.»

God jul ønskes alle bladets lesere.

Anders Grindland.

I anledning Anders Grindlands oppfordring til å støtte «Folk og Land» sender jeg kr. 100 og utfordrer lektor Watnli og Arnfin Grindland til å gjøre det samme.

Ellers oppfordrer jeg alle til å gjøre det samme som følger seg urettferdig behandlet under rettsoppgjøret.

Folk og Land er det eneste organ som fullt og helt kan — og vil — ivareta våre interesser.

Jeg håper at denne lille appell ikke bare blir hørt, men også etterkommet over hele landet.

Ola O. Grindland,
Vatnelli, Finland.

pel. Noe mindre «landssviker» enn henne skal man nok få lete lenge etter. Under okkupasjonen var hun en tur i Tyskland, og der optrådte hun, husker jeg, ved en ønskekonsert. Da turen kom til fru Hamsun, ble hun spurt om hva hun ønsket for sitt land. På sin fine og hjertevinnende måte svarte hun uten betenking:

— At Norge må få sin frihet tilbake.

Jeg hørte i radioen at svaret ble belønnet med livlig bifall, og det gledet meg dypt. At Norge igjen skulle bli fritt, — var det ikke det som Knut Hamsun, fru Hamsun og alle vi andre anstendige «landssvikere» arbeidet for hele tiden, — hver på sin måte, hver etter evne og mulighet? Det var vi som fremfor noen andre hadde fedrelandet, Norge i våre hjerter.

Og hermed være «Regnbuen» enda en gang på det varmeste anbefalet.

Nils Jøntvedt.

Hjelp en blind frontkjemper

Julen står for døren, og der burde ikke finnes ett eneste tidligere NS-medlem, som gikk julen imøte uten å ha støttet den sak vi her vil omtale:

Blant den idealistiske ungdom som under krigen dro til østfronten for der å ofre all sin kraft for Norges sak, var der mange som kom tilbake som kom tilbake som invalider i større eller mindre grad.

Vi burde alle føle det som en moralsk plikt å gjøre noe for å hjelpe disse. Men det er på det nåværende tidspunkt ikke mulig å hjelpe alle på en effektiv måte, og noen små-blepp ville nærmest fortone seg som en almisse — og det ønsker vi ikke å gi.

Vi må derfor foreløpig konsentrere vår hjelp om et bestemt tilfelle, hvor hjelp er mere påkrevet og mere berettiget enn i noe annet tilfelle. Det dreier seg her om en ung frontkjemper, som ble blind på grunn av skader han pådro seg under kampene på østfronten.

Den sum av fysisk og sjelig lidelse, som denne idealistiske og på alle måter utmerkede unge mann siden har gjennomgått, lar seg ikke beskrive. Derfor bør alle vi som er sluppet fra krigen uten varige mén, føle oss så tilfredse og takknemlige fordi vi er blitt spart for en slik fryktelig skjebne, at vi uten videre griper dypt i portemoneen for å gi en virkelig æresgave til en av våre kamerater som virkelig har fortjent det.

Vi — hans frontkjemperkamerater — har gransket nøye dette tilfelle, og vi tør trygt si at det er et tilfelle hvor hjelp er virkelig berettiget, så er det i dette tilfellet.

La oss nå vise idealisme i handling. La oss sammen ta et virkelig økonomisk løft for å hjelpe en blind kamerat som selv var villig den gang da det gjaldt, å ofre alt for den samme saken vi alle trodde på.

La ikke denne appellen gå deg forbi! Vis at også du er villig til et offer, — i hvert fall et økonomisk offer. Gi lat du kan avse til dette formål, — og glem ikke at du aldri — hverken før eller senere — vil få anledning til å ofre til et, menneskelig sett, mere berettiget formål. La det bli en virkelig æresgave som monner. Tenk hvilken moralsk støtte dette vil være for ham som har ofret det dyreste han eide, nemlig synet.

tryggende revisjoner, og der vil i dette blad bli kvittert for alle innkomne bidrag under det signatur bidragsyteren ønsker.

Bidrag sendes dette blads ekspedisjon, Postboks 1407, Oslo, enten i postanvisning eller i rekommandert brev, under merke «/resgave 1953». Der hvor det passer slik, kan man sende inn beløp fra flere givere samtidig.

Frø kjemperkamerater.

Vi kvitterer for:

Ø. M.	kr. 100.—
B. K.	» 10.—

Oskar Andreassen - Mohamn

TIL MINNE

Så er også du borte. Det kom ikke uventet, for vi visste jo at et under måtte skje dersom du skule leve, men budskapet om at du var død var smertelig hardt allikevel. Du fallt på din post, i trofast kamp mot Norges «Hellige dyr», «landssvikopp-gjøret». Du kjempet ubrutt til siste dag for sannheten og rettferdighetens sak. Men den behandlingen du fikk, og kampen i fellesskap ble formeget for deg, du måtte dø. Ditt ønske om ingen blomster på din bære, men heller bruke midlene i sannhetens tjeneste var så lik deg. Det var i harmoni med deg selv. Du sviktet ikke selv i dødens favntak.

Dine kampfeller særlig i Nordnorge har lidt et uerstattelig tap ved din bortgang. Din plass kan vanskelig erstattes, men kun mane til øket arbeid for at sannhetens sol snart må få skinne over vårt land.

Bedehuset i Mohamn var fyllt til trengsel begravelsesdagen den 20. november. Da begravelseshøytideligheten tok til. På tross av anmodning om ingen blomster, var kisten dynget ned i et vell av blomster i alle farger. Det var mest bygdefolket som hadde møtt fram, og fyllte salen, men også mange tilreisende.

Mange slags tanker meldte

Den røde Trotzki rider over høysletten

Vi har tidligere fortalt om Trozki's morder, som skjelver i dødsangst for å bli løslatt av fengslet. Han frykter å bli myrdet av sine egne oppdragsgivere som vil sikre seg at han ikke røber dem. Men — hvorom allting er, så eksisterer trozkiismen i det mellomste og det sydvestlige Amerika. Om dette forteller professor Johann von Leers i en artikkel i «Fria Ord» og vi skal gi et utdrag av artikkelen som avslører saker og ting som holdes godt skjult av amerikanismens og storkapitalismens presse. Professor von Leers er nå bosatt i Buenos Aires. Han var i 1933 leder for den akademiske avdelingen ved høyskolen for politikk i Berlin og senere dosent og professor i historie ved universitetet i Jena.

von Leers har tatt for seg forholdene i Bolivia og Peru og beretter om de sosiale og økonomiske forhold i disse land hvor fattigdommen ruger over befolkningen mens den nordamerikanske kapital dominerer land og styre.

Det kjempemissige Bolivia med sine fem millioner innbyggere som midt i landets ufattelige rikdommer hensleper sitt liv i den frykteligste fattigdom, er mindre en stat enn et problem, sa en klok argentinsk statsmann i det forrige århundre og problemene er mangfoldige.

Med sitt spisskjegg under pincenzen, like skremmende som noen gang før, rår Trotz-

seg i denne høytidsstund. Var dette en foraktet, av samfunnet utstøtt, som her skulle steds til den evige hvile, eller var det stedets høvding?

Presten som forrettet, holdt en gripende tale, en tale som burde lydt fra alle landets prekestoler, ensrettet kringkastning og presse.

Etter høytideligheten ble båreren fulgt av den store sørgekaren til gravlunden like ved. Her ble de to første versene av salmen: Å tenk når engang samles skal, sunget. Sognepresten holdt en kort tale, hvoretter de to siste versene av samme salme ble sunget.

Kampen er slutt for deg nå, Oskar. Takk for alt. Takk, Aagot, du som aldri sviktet, men sto trofast sammen med din mann i vonde og gode dager. Fred med ditt minne.

Alvin Westerbotn.

Gjæring og uro preger Bolivia og Peru under utsugningen

kis spøkelseskikkelse over den bolivianske høysletten. Presidenten, dr. Paz Estensoro er en dyktig mann og en ærlig reformvenn, men de radikale elementer som førte ham til makten vil ikke nøye seg med reformer, de krever total omveltning. Regjeringen utøver streng censur og det er sparsomt med nyhetene derfra. Men man vet at bare i distriktet Cochabamba ble 26 hvite myrdet i juli måned av trozkiistiske landbruksarbeidere. Regjeringen har satt ut i livet en agrarreform. Den er veloverveiet og saklig og innebærer ikke minst personlige ofre for adskillige ministre som derved mister sine egne jordegods. Under normale forhold ville den bli hilst som en gave fra himmelen av befolkningen, men nå lever den i skrekk for nye uroligheter. Den døde Trotzky rider over høysletten og blant massene hører man hans navn i en skremmende hvisken.

Det er ikke de stakkars indios, analfabeter fra de bolivianske fattigbyene som bærer skylden for dette, men storkapitalen utefra. Istedet for i tide å råde bot på de skandaløse sosiale forhold i grubene, ventet man til revolusjonen kom med dens ekspropriasjon av grubene. For å fremtvinge en tilbakelevering av grubebne er nå den bolivianske stat nektet enhver kreditt og regjeringen altså ikke har penger, kan den hverken berolige massene med et stort anlagt arbeidsprogram eller reise en effektiv hær. Trotzki rider — det slår gnister under hovene på hans hest og ferden likner en skremmende spøkelsesjakt.

I den nordlige delen av det store fordums Inkarrike, i den nåværende republikken Peru regjerer general Odria, formelt som president men i virkeligheten som diktator. Da han imidlertid utøver sin makt i nær tilslutning til USA, så finner den demokratiske amerikanske presse ingen grunn til å protestere mot hans diktatur. For diktatorer er bare forddømmelige når de går på tverke av Wall Streets forretninger, og det gjør general Odria ikke.

Men også i Peru består befolkningens hovedmasse av indianere og de er for en stor del av samme stammer som i Bolivia. Dessuten har man adskillig besvær med APRA, den store nasjonalistiske og revolusjonære bevegelse, — skapt av Haya de la Torre som er en glimrende demagogisk begavelse. Bevegelsen fører en underjordisk bevegelse, men dens aksjonsgrupper finnes i hver eneste by. Flere av lederne har forøvrig tilhold på den annen side av grensen, i Bolivia, og derfra spredes deres revolusjonære opprop over Peru. I et av dem heter det: «...bare Aprismen kan redde Peru. Bomulens, sukkerets og gulletts herrer blir stadig rikere. Opptil 100 pct. flyter utlandsvalutene for vår eksport inn i deres lommer takket være den beskyttelse de får av soldatene som holder Pizarros palats besatt. Imens blir befolkningen stadig mer sulten og utsuget. VI kjemper mot

imperialismen, som nå med hjelp av sine redskaper, som tramper ned all frihet, har innledet en ny periode av utsugning i Peru».

Deretter følger en oppregning av alt som under general Odrias er utlevert av peruvianske rikdommer til de nordamerikanske firmaer, som nevnes i rekkefølge. Det gjelder hele oljeproduksjonen ved kysten, produktene fra de rike grubene, vannkraftverket ved Santa, jernbanen til Tambo do Sol — en lang liste, og så slutter oppropet med denne anklage: «Vi kjemper mot Odrias tyranni, for han har ikke bare utlevert Perus rikdommer til imperialistene og pantsatt til USA vår nasjonale selvstendighet gjennom sin skammelige militær- og politiavtale, han har også forvandlet hele Peru til en veldig konsentrasjonsleir, hvor hans spioner og hejdukker sprer død og skrekk»...

Det kan være at oppropet er overdrevent i sitt innhold, men utvilsomt gjærer det også i Peru. Haya de la Torres' privatsekretær ble nylig arrestert, da han holdt på å fremstille bomber. Påny kon-

Forts. side 13

La oss gjøre et overslag over fremtiden

Store forventninger fører til skuffelser

Herbert Spencer likte i sine skrifter om farene ved reformlovgivning å fremholde, at dennes følger i praksis alt for ofte er nøyaktig det motsatte av hva en teoretisk hadde ventet seg. Aldri tidligere har dette prinsipp om offentlig skuffelse blitt bedre belyst enn ved resultatet av krigsforbrytterrettsakene i Nürnberg og Tokio, og annetsteds.

Mens rettssakene hadde sitt utspring i russernes beslutning om å masakrere sine motstanderes førere, og rettsakene i seg selv i virkeligheten var det rene spilfekteri, hvis utfall var gitt, før fangene var kommet på delinkventplassen, var der mange alvorlige og ærlige idealister som trodde, at domfellelsen av de nasjonalsosialistiske og japanske forere ville ødelegge fremtidig krig mer human og mindre blodig.

Krigsforbrytterdommene har i virkeligheten gjort idéen om å avskaffe den som går til

angrepskrig, til en fullstendig parodi på rettspleie. Nasjonalsosialistene vedsto seg å føre angrepskrig mot Polen; mens Storbritannia og Frankrike erklærte det nasjonalsosialistiske Tyskland krig. Russland, som var en av saksøkerne og av dommerne i Nürnberg, hadde ført en særlig beryktet angrepskrig mot Finland og en meget lumsk, om enn kort sådan, mot Japan.

Krigsforbrytterrettsakene endte med å bevise, at den «angripende i fremtiden vil være den som har tapt en krig, uansett hvilke kjensgjerninger eller fortrinlige egenskaper som måtte være forbundet med dens fremkallelse. Så langt fra å gjøre krigen mer human og mindre ødeleggende for eiendom og liv, for såvel soldater som sivile, i en grad som er uten sidestykke i menneskehetens historie.

Mellomfolkelige forbindelsers betydning

F. S. P. Veale's «*Advance to Barbarism*» (Fremskritt i retning av barbariet.), som omhandler disse problem, er sansynligvis den mest vitalt betydningsfulle og offentlig instruktive bok, som den annen verdenskrig har gitt støtet til. Mellomfolkelige forbindelser er nå blitt den mest innflytelsesrike faktor i kulturfolkenes liv, hva enten vi ser på fremtiden i lys av mr. George Orwell's illevarslende forutsigelser i hans «*Nineteen Eightyfour*» (1984), eller vi retter oppmerksomheten mot det sannsynlige resultat av begivenhetenes gang, slik de blir oss referert av offentlige tjenestemenn, presse og radio.

Der synes være små utsikter, i en overskuelig fremtid, til å komme tilbake til den tradisjonelle amerikanske nøytralitetspolitikk og fredelig løsning av mellomfolkelige stridsspørsmål. Vesteuropa er blitt fast knyttet til det ame-

rikanske kold-krigs-program for å sikre sin økonomiske beståen. Sovjetrusland, dets europeiske drabantstater, og Kommunist-kina, er bundet til den samme kold-krigs-politikk. Den hevdvundne, fredssommelige diplomatiske fremgangsmåte ved behandlingen av verdensanliggender er gitt på båten som vederstyggelig «beroligelse».

Menneskeheten står øyensynlig enten overfor «kald» krig av ubestemt varighet eller — hva som er altfor sannsynlig, igangsettelsen av «varm» krig, av en ødeleggende virkning og et barbari uten like. Derfor er det både innlysende og skrekkinngytende, at de kjensgjerninger, som står i forbindelse med de nye retninger for krigføring, truer hver enkelt amerikaner kanskje mer umiddelbart og mer inngripende enn noe annet nu for tiden.

Mr. Veale, som er en dyktig

engelsk jurist, med faglig kjennskap til jus og rettsprinsipper, har fullt herredømme over de under krigshistoriens henhørende fakta, med et analytisk og logisk sinnelag, høye humanitære prinsipper, og en sjelden evne til å være

Krigene ble kultiverte etter år 1700

Krig mellom mennesker oppsto under den første stenalder som en følge av klimaforandringer, som tvang et mektig isdekket syddover på hele den nordre halvdel av den gamle verden. Fordrevne mennesker fra denne fjerne periode trykket på i sydlig retning og kjempet med besitterne av huleboliger og veidemark, som ennå ikke var truet av isdekkets framrykning. Det er sannsynlig, at de slagne grupper, i denne krigens første tid, ble utryddet. — Men etter som fedrift og jordbruk tok til, fikk de i krig tilfangetagne etter hånden en økonomisk verdi, og noen av dem ble spart og gjort til slaver.

vittig og ironisk, har gjort seg til oppgave å utforske tendensene for krigføringens natur og betydning, fra stenalderen til Koreakrigen, med særlig hensyn på den betydningsfulle nye utvikling siden 1914. —

Assyrene systematiserte krigføringen, såvel hvor det gjaldt strategi som politikk, mange tusen år etter at isdekket hadde trukket seg nordover igjen. Fra assyrenes dager inn til kruttets oppfinnelse kom der lite nytt til, forsåvidt angår teknikk og idealer for krigføring.

Av forskjellige årsaker, særlig den skikk å anvende små hæravdelinger med faglærte leiesoldater og den rasjonalistiske franske kulturs dempende innflytelse i Vesteuropa, utviklet der seg en kultivert kodeks for krigføring i slutten av det syttende århundres blodige religionskriger og den første fjerdedel av det attende.

Begunstigelse av militært barbari i moderne tid

Et fremstående trekk ved denne periode og type for krigføring, som vedvarte til 1914 i Europa, var, at ikkestridendes person og eiendom skal respekteres, når de ikke befinner seg i krigssonen; at krig skal føres for begrensede og praktiske formål; at menneskelig behandling skal vises den slagne part, og at en rimelig avsluttet fred skal følge på krig.

Siden slutten av det attende århundre noterer krigshistorikerne illevarslende symptomer på fornyet barbari og øket ødeleggelseslyst. Den franske revolusjons og Napoleonstidens «folkekriger» opp-

ga bruken av små avdelinger bestående av leiesoldater og benyttet store utskrevne arméer. Slike kriger var langt mer dødbringende og ødeleggende. Som Hoffman Nickerson har antydnet, fremmet de «siamesiske tvillinger» av samtidens krigføring — «demokrati og masse mord». «Folkekrigen» skapte også propaganda eller proselytmakeri (sjelefangst), hvilke var av vesentlig betydning for å inngyte de nyutskrevne arméer frykt og raseri, og å bevirke at den ikkestridende befolkning skulle støtte deres arméer ut fra liknende følelser og innskytelser.

Utviklingen av den totale krig

En annen tendens til å barbarisere krigen, var den totale krigs oppståen, nemlig krig, som søker å ødelegge ikkestridendes liv og eiendom såvel som de fiendtlige styrker i felten. Denne praksis oppsto i oldtidens Nære Østen og fortsatte inntil den ble forlatt i europeernes kultiverte ko-

delig krigføring mot indianerne. Lincoln, Grant, Sherman og Sheridan, støttet sin grunnleggende strategi på den overbevisning, at fiendens hjelpekilder så vel som dens arméer, måtte ødelegges.

Men vesteuropéerne motsatte seg denne tilbakevenden til antikkens barbari inntil den første verdenskrig og, selv da, strakk den kultiverte europeiske kodeks til under storparten av de militære operasjoner.

Tyskerne avfyrte noen få slengskudd mot Paris ved anvendelse av en improvisert langtreggende kanon, og slapp noen rudimentære bomber på måfå over franske og britiske byer. Den alvorligste avvikelse fra kultivert krigføring var den britiske blokade av Tyskland, som fortsatte nesten ett år etter våpenstilstanden i 1918. Dette førte til, at henved én million tyske ikkestridende led sultedøden. Men den totale krig var ikke utslagsgivende for strategien under krigen fra 1914 til 1918.

Skjebnesvanger politisk avgjørelse fattet i 1936

Den fullstendige løsslipping av den totale krig mot sivile, fant sted under den annen verdenskrig. Som røbet av mr. I. M. Spaight, sjefsekretær i det britiske luftfartsministerium, i hans autoritetsmessige bok «*Bombing Vindicated*» (1944) — en røben, som aldri er blitt bestridd, be- nektet eller gjendrevet — ble ødeleggende tilbakefall til tidligere barbarisk praksis, innledet ved hva som i det britiske luftfartsministerium i 1936 er blitt kalt for «lys idé» (a brain waive). Her ble det bestemt at i enhver fremtidig krig skulle Storbritannia bombe sivilbefolkningen, dens eiendom og boliger.

Denne avgjørelse ble først satt i kraft av de britiske 11. mai 1940; et av de mest uhellsvangre vendepunkter i menneskehetens historie. Forut for dette tidspunkt hadde bombing under den annen verdenskrig vært innskrenket til legitim beleiring og andre militære operasjoner. Etter forgjeves forsøk på å formå de britiske til å begrense

bombingen til militære mål, svarte Hitler med samme mynt, og amerikanske flyvere kom snart overfor å skjerpelangrepet og dets ødeleggende følger. Den likefrem elementære krigføring — etter forbilde av primitive folkslag — på den russisk-tytske front fullstendiggjorde overgangen til den totalitære krig.

Denne barbariske praksis, under den annen verdenskrig, ble gjort uendelig meget mer ødeleggende enn tilforn, som

Parodiske rettsforhandlinger og mord på beseirede førere

De militære bidrag til det gjenopplivete barbari under den annen verdenskrig, var tilstrekkelig skremmende, men fremtiden ble gjort endog mer illevarslende ved de falske rettslige formaliteter ved den hevngjerrighet, som fulgte med krigen. En skjemmende side ved tidligere tiders totale krigføring var tortur av og mord på fiendtlige førere og generaler eller seiren. Dette barbari hadde vært praktisert fra assyrernes dager til mongolenes, i middelalderen, men det ble helt og holdent tatt avstand fra dem som antok den europeiske kodeks for kultivert krigføring etter 1700. —

Massakrereingen av de slagne førere i den annen verdenskrig ble innledet av Stalin på et sted og et tids-

Churchill og Roosevelt ble enige om å holde på loven

Churchill ble harm og krevet bestemt, at i det minste en parodisk rettsforhandling skulle gå forut for enhver slik massehenrettelse. Roosevelt erklærte seg tilfreds med dette, og hans juridiske underordete og disses hjelpere overtok ledelsen, med bistand av noen engelske lovstrenge menn, idet de utformet de juridiske fiksjoner, som skulle befulges under de parodiske rettsforhandlinger.

At Nürnberg og andre krigsforbryter-rettsforhandlinger i virkeligheten var parodiske rettsforhandlinger, fremgår tydelig av innlysene og elementære kjensgjerninger. De satte seg helt ut over gode juridiske præsedenser, prinsipper og prosedyre. Domstolen hadde ingen lovmessig jurisdiksjon over de tiltalte eller deres lovovrettedelser.

følge av den forbedrede teknologi til å utføre masse-mord. Minst 2 millioner sivile ble drept ved strategisk bombing, under den annen verdenskrig, og enkelte gode autoriteter er tilbøyelige til å anslå tallet til det dobbelte av det nevnte. En annen fase av denne tilbakevenden til gammel praksis for total krigføring, var den å gjøre millioner av krigsfanger til slaver, av hvilke mange ennå ikke er kommet fri, hvis de da i det hele tatt fremdeles er i live.

punkt, da han ikke måtte rådføre seg med sine allierte. I Katynskogen og annetsteds myrdet hans offiserer og soldater, i 1940, noe slikt som en 15 000 polske offiserer og sivile ledere, som han fryktet ville kunne stille seg i spissen for en eller annen anti-Sovjetbevegelse etter krigen. Når det ble spørsmål om å myrde tilfangetagne nasjonalsosialistiske førere, måtte Stalin rådføre seg med Roosevelt og Churchill.

Stalin fremsatte først sitt ønske om å myrde 50 000 tyske offiserer og teknikere, på Teherankonferansen i november 1943. Roosevelt antydte leende, at antallet kunne reduseres til 49 500, skjønt hans sønn, Elliot, som var tilstede, anbefalte, at Stalin's tall godt kunne forhøyes med noen «hundre tusen».

Forbrytelser i henhold til lover med tilbakevirkende kraft ble oppfunnet ved tilbakevirkende dicta. Representanter for nasjoner, som hadde gjort seg skyldige i likeså tallrike og avskyelige forbrytelser, som dem, de anklagete var blitt beskyldt for, ble godtatt som klagere og dommere. Anklagerne fikk adgang til å fungere som klagere, dommere, jury og bødler. Der ble lagt alle mulige hindringer i veien for forsvarerne.

Da aktoratet ikke insisterte på å komme nærmere inn på begrepet «angrepskrig», som ført av Russland; ikke undersøkte hvordan det forholdt seg med skylden for massakrene i Katynskogen, hvilken Russland hadde den frekkhet å tillegge nasjonalsosialistene; ikke tok hensyn til grusom-

hetene i forbindelse med luftbombardementet mot ikke-militære mål, og unnlot å sette italienerne under tiltale av hensiktsmessighetsgrunner,

Uheldig krig blir en forbrytelse

I denne og andre henseender degraderte Nürnberg- og Tokio-episodene den mellomfolkelige rettsvitenskap i en grad som er uten sidestykke i tidligere kultivert rettshistorie. På dette punkt er store juridiske autoriteter som Lord Hankey [«Politics, Trials and Errors», 1950 — på norsk «Handlet vi rett?», Dreyer, Oslo,] enig med mr. Veale. De likefremme og ubetingete underforståelser i forbindelse med Nürnberg og andre krigsforbryterrettssaker ble hurtig oppfattet og åpent uttalt av feltmarskalk Bernard L. Montgomery i en tale i Paris, 9. juni 1948: «Nürnberg-rettsforhandlingene har gjort

Hårreisende underforståelser vedrørende fremtidens krigsforbrytersaker

Men mer betydningsfull enn noen grusomhet begått mot sunn rettsvitenskap i Nürnberg og Tokio er den kjensgjerning at disse rettsforhandlinger slo fast, at fremtidig krig vil bli forferdeligere og mer ødeleggende enn den annen verdenskrig, under hvilken enkelte dødbringende masse-mordmidler, så som giftgass og bakteriekrig forble ubenyttet av frykt for gjengjeldelse.

Uu, da krigsforbryterretts-sakene har gjort det til visshet, at slagne ledere og generaler vil bli skutt, hengt eller skaffet ut av verden på annet vis, og deres landsmenn gjort til slaver, kan en ikke la være å sette alt inn, som på noen måte kan bidra til å avverge et nederlag, likvidering eller trælbinding. I tillegg til utsikten til tøylesløs villmannskap i fremtidig krig kommer den skremmende kjensgjerning, at den teknologiske adgang til å begå masse-mord og ødeleggelse av eiendom er fordoblet eller tredoblet siden 1945, og vil bli ennå mer dødbringende etter som årene går.

Medmindre en tredje verdenskrig kan bli avverget, er det sannsynlig, at kulturen vil bli utslukket over store og nu folkerike egne på kloden. Det eneste alternativ, som våre nuværende ledere har å by på, overfor denne skrekkelige mulighet, er en stedsevarende

reduerte Nürnbergrettsforhandlingene krigsforbryterbegrepet til den meningsløshet å befinne seg på den tapende siden ved krigens slutt.

det til en forbrytelse å føre en uheldig krig: generalene til den tapende part blir stillet for retten og deretter hengt.» Han hadde kunnet føye til, at denne politikk med parodiske rettsforhandlinger etterfulgt av strikken, har anvendelse såvel på politiske ledere som på generaler.

Man har anslått det samlede antall av tyske offiserer, soldater og teknikere, som er blitt skutt eller hengt, forutfor eller etter parodiske rettsforhandlinger, i jernteppe-landene, til minst å overstige 50 000, for ikke å nevne det store antall krigsfanger, som ble gjort til slaver, hvorav sikkert over 50 000 omkom.

kald, eller 'for-lissom'-krig, etter Orwell-mønsteret, som sikkert vil skape en samfunnsstilstand, i hvilken menneskeheten vil bli fordømt til en knugende fattigdom, og et intellektuelt slaveri, påtvunget ved terror og tortur.

Dette er ikke noe tiltalende bilde; men det bygger på fremtredende kjensgjerninger, vi må se i øynene, nu midt i århundredet. Jo før vi gjør oss fortrolig med disse fakta, jo større er muligheten for at vi kan endre billedet på en håpefull og fredsommelig måte. Hvis vi fortsatt ignorerer dem, om enn — måske — bare i noen år, ja endog måneder, kan det være forsømt. Det er av denne grunn, at vi åpent og ærlig kan betegne mr. Veale's bok som den mest kritisk nyttige og i fremtredende grad praktiske bok, som er kommet ut siden Pearl Harbor.

Vi kan ikke slutte denne anmeldelse av «Advance to Barbarism» på en bedre eller mer passende måte enn å gjengi George Morgenstern's vurdering av dens betydning og viktighet, i «Human Events»:

«Veale's bok bygger på så nøyaktige og fascinerende enkeltheter; er skrevet med slik presisjon og ironi, og inneholder så mange uttalelser i oppsummeringsform, som aldri

En enkelt av de tusen livstragedier

Da jeg 10. mai 1945 ble satt ut av min avlønnede stilling og således mistet mitt levebrød, så ble det også slutt på vedlikeholdet av min eiendom og hus, slutt på kjøp av gjødsel, driftsmidler og annet til det småbruk jeg drev, og slutt også på nedbetaling av gjeld. Avlingen gikk nedover med formangel og tap av dyr i besetningen, dertil arbeidsledighet, og slik gikk det i 3 år, en økonomisk kamp på harde livet. Så endelig i 1948 fikk jeg en arbeidsperiode. Arbeidsherren tok forandring i lønna og beholdt pengene, mens jeg således måtte betale dobbelt skatt. Neste arbeidssesong var 5 uker i vassdragsvesenets tjeneste, der ble jeg ulovlig trukket 30 % av lønnen — det såkalte oppsitterbidrag — hvortil skatte-trekk på vanlig vis, året etter var jeg blitt skattlagt av det ulovlige trekk. Min klage ble ikke tatt til følge, dette gjentok seg i 3 år. Så kom tiden da jeg fikk igjen mine rettigheter. Da skrev jeg atter til skattevesenet og meddelte at nu hadde jeg fått tilbake mine rettigheter og at jeg øktet å bruke disse rettigheter for å få mine ulovlig ilagte skatter strøket. Min skrivelse må ha vært meget vellykket, for jeg fikk virkelig det ene av disse feilbeløp beriktiget med kr. 91.—, dermed står det.

Dette er min erfaring av rettsbegrepene i etterkrigstidens Norge. Fredsåret 1945 i seg selv, med forfølgelse, innesperring og rettskomedier, er et avsnitt for seg selv, som har knekket min helse og tatt fra meg troen på lov og rett, troen på mine medmennesker og på livsmulighet for fedrelandet i framtiden. På disse grunnlag ser jeg vårt forbund og vår avis som lysglimt i det mørke som ligger over folk og land idag, som den glo som når den stadig pustes til, vil slå ut i lys flamme. «Måske det vil gå både vinter og vår» — men en gang. —o—

tidligere har funnet uttrykk, eller aldri med slik pregnans, at det ville være ønskelig om denne bok ville bli lest av hvert levende menneske.»

National Economic Council, Inc., Empire State Building, New York 1, N. Y., 903 First National Bank Bldg., Utica 2, N. Y.

ved K.

Det norske folket er et av verdens mest opplyste folk. Sier vi selv. Uhyre opplyst. Ja, i den grad at vi finner det naturlig å dele av vår overflod i så måte med nasjoner som ennå befinner seg på det underutviklede stadium.

Det har ikke vært slik bestandig, gudbevares! Det var tider da også nordmennene lå under for uvitenhet og overtro og ga seg av med meget og mangt som vi idag offer overbærende smil. Men det er heldigvis så lenge siden. Så forferdelig lenge siden. I dag har vi ristet av oss hvert et spor fra utviklingens barn-dom. Sikkert og målbevisst har vi i dette landet arbeidet oss inn mot fullkommenhetens kjerne. I dag er vi så rent utroilig klare i vår tankegang og virkelighetsnære i våre vurderinger. Her felles ikke «domane vrangle»!

Ja, mon tro om det er så avgjort riktig dette at vi har nådd så langt i retning av fullkommengjørelsen og at vi er så helt og holdent ferdig med den tiden som vi i 1953 ser tilbake på med hån og forakt? La oss brette ut tomestokken litt og måle utviklingen med nøyaktighetens mål.

Det var en gang i tiden at vi her i landet opplevde den epoken som heter heksetiden. Presset på den ene siden av sterke reminisenser fra heden-tidens tro på overnaturlige og vondt-villende makter og på den andre siden av moderkirkens knitrende kjetterbål, ga en uvitende og godtroende almenhet seg hen i en heksetro som i løpet av et par tre hundre år bare her i Norge brakte hundrer av ulykkelige — og uskyldige — mennesker på pinefulle dødsbål. Sinnssyke menneskers angiverier — undertiden iblandet med forfølgelser av mer personlig betont art — gjorde innhugg selv blant de hederligste og moralsk mest høytstående mennesker og bragte dem skånselsløst i mester-mannens hender. Den løseste antydning om «hekseri» var nok. En veik og kraftløs domsmyndighet, som selv lå under for en av en formørket geistlighet opparbeidet massepsykose, satte den smule fornuft den rådde over, ut av funksjon. Folkedommen krevde sine ofre og de høylærde dommere fant ikke å kunne gå den imot. Hekse-bålene knitret og brant rundt om i det hele land. Fastsurret til stiger ble arme kvinner og

menn av råbarkede rakker-never slengt på blussende tømmerbål og deres sjeler med kirkelig fordømmelse og avskjedsord returnert til de mørkets makter de mentes å representere.

Selvsagt var det mange mentalt forhutlede blant dem som deres landsmenn på dette viset befrikket seg for. Men det var også dem som ble rammet fordi de i viten, klar-syn, makt og myndighet hevet seg over den gemene hop, og hvis livstråd nettopp derfor sakte men sikkert ble gna-get av misunnelsens muse-tenner. Faktisk var kanskje nettopp de som kunne kalles de intellektuelle i den største fare. Å kunne mer enn andre eller å ha selvstendige meninger — i strid med de masseautorisererte — var mer enn nok til å sende angiverpilen av gårde. Og dermed ordnet det hele seg greit og liketil. Og til «folkets» tilfredshet. Dengang som alltid var «folkets» rettsoppfatning et uhyre enkelt

men samtidig bøyelig og tøyelig begrep.

Det er gått 250 år siden de siste heksebålene blafret og osen av medmenneskers bren-te kjøtt rev opphissede og selvgode tilskuere i nesen. 250 år! Og i disse årene er da menneskeheten gått så voldsomt fram i alder som og i visdom at man idag ikke lenger fatter hvordan våre forfedre kunne la seg masse-suggerere til noe så latterlig som tro på hekser og andre mørkemakter. Det er jo ikke til å forstå, sier folk, og flirer den framskredne kulturs bredeste smil.

Mon tro om vi ikke likevel skulle redusere litt på bredden av dette smilet? Har virkelig den menneskelige natur nådd å arbeide seg så fullstendig ut av hekse-tidens massepsykose? Er det likevel ikke en sterk realitet i Wergelands spørsmål: Hvi skrider menneskeheten saa langsomt frem? Er ikke naturen som sådan fremdeles den samme

mens det bare er formene som har skiftet?

La oss nå være ærlige og sannhetstro. Ikke storaktige og skruppelløst selvgode. La oss se tingene slik de er.

..I 1687 — i Norske Lovs 6-1-9 — dekreterte kong Christian den 5te at

«Befindis nogen Troldmand, eller Troldquinde, at have forsoret Gud og sin hellige Daab og Christendom, og hengivet sig til Diævelen, den bør levendis at kastis paa Ilden og opbrændis.»

I 1944 den 15. desember laget en senere tids myndigheter en «anordning» som i fulleste mon kan måle seg med gamle Kristian Kvints 257 år i forveien. Formen er en annen — gudbevares —, utpenslingen mer minutiøs, men i realiteten er begge de to bestemmelser latterlig like. Begge bruker fordervelsens sverd på folk som kan mistenkes for ikke å ha «den rette tro» og som måtte ha

tiltatt seg å hevde ikke-autorisererte meninger. I begge tilfeller bygger man på en oppisket stemning innen en almenhet uten faktisk viten og uten tilstrekkelig evne til selvtenkning. I det siste tilfellet er kanskje forholdene verre enda enn i det første, fordi det hele var bevisst flettet inn i en plan om med et eneste slag å få ryddet besværlige politiske motstandere av veien. Begge bestemmelser åpnet for et ras av «folkehat» og for en strøm av angiverier, der de vakeste antydninger ble mottatt med kysshånd av myndigheter som gikk erind — mer eller mindre bevisst — for en samvittighetsløs sluhet og beregning. Begge bestemmelser brøt ned rettsbevissthetens forskansninger og lot et hav av elendighet skylle ut over uskyldige medmennesker.

Formene er blitt andre. Dimenesjonene også. Det spraker ikke av heksebål lenger. Men — det kan knitre av geværvalver også, og det oser like stinkende av frihetsberøvelse, økonomisk ødeleggelse og sosial fornedrelse som engang av svidd menneskekjøtt. Årene etter «frihetsåret» 1945 har vært en hekseforfølgelses epoke fullt på høyde med den gamle, bare så langt mer omfattende og så langt mere skadegjørende.

«Folkets» fordømmelse er den samme desverre i 1953 som i 1687. Uvitenheten feiren de samme orgier. Og hatets yppersteprester danser den samme ekstatisk kang-kang om offer-bålene idag som noen gang. Massepsykosen har ennå en gang tatt sitt kvelertak på folkets tenke-evne og formet rettsbevisstheten og rettferdigheten om til et uartikulert hyl etter bål og brand!

Om vår samtid aldri så meget slår seg i hovmot for brystet over sin kulturelle storhet, så har den likevel selv dømt seg nådeløst til en ettertids sviende dom. Det vil ose i framtidens norske historie av hekseforfølgelsen etter 1945. Og dommen vil falle tung over iscenesetterne.

«Hvi skrider menneskeheten saa langsomt frem?»

Helge Grønstad.

Julegran i skyttergraven

Frontsykesøster forteller

Det var i 1944. Jeg var ved sykehuset i Prag og etter noen tids forløp ble jeg sammen med noen andre sykesøstre sendt til fronten ved Minsk.

Den tyske hær var på tilbaketog og det trengtes øyeblikkelig sanitetshjelp ved Minsk. Det var ikke så meget den bolsjevikiske hær, som tilføyet tyskerne de største tapene, som den intense partisanvirksomhet i de tyske grensetraktene. Frontlinjen ble stadig forstyrret av partisanene som overfalt både militære avdelinger og enkelte poster og skjøt ned for fote. Mange av de guttene, som jeg var blitt kjent med hjemme i Norge fant sin død i kamp mot de farligste fiender som man kan ha.

Det led ut på høsten og jeg ble forflyttet til et feltlasarett like bak fronten. Været var tåkete og mørkt om dagen og nettene var kalde og triste. Alt lys var blendet, ikke et glimt måtte vises fra vinduene, da de bolsjevikiske streifpatruljer var like i nærheten. Det ble stadig bragt inn nye sårede og lasarettet var fullt belagt.

Julen sto for døren, og da ble spørsmålet: Hvorledes skulle vi kunne feire julen og bringe litt julestemning inn til disse harde, kampberedte unge menn, som bare maset på å bli så bra

at de kunne dra ut igjen til fronten. Vi fikk omsider fatt i noen granbusker fra en nærliggende skog og i de korte pausene laget vi istand noe å pynte granene med. Både julekurver og guirlander fikk vi sendt med avløsningene fram til de forreste forlegningene og selve julekvelden gikk vi fram til frontlinjene for å pynte granene. Vaktpostene ble også betenkt med en juletregrøn og en pakke med noe godt. Men så var det de aller forreste postene, enkeltpostene og lyttepostene. Hvorledes skulle de få del i vår julefeiring? De måtte stå ute i timevis og ble avløst bare når det falt seg slik og når det var mørkt og minst skyting. De sto i hull som var gravd så pass dypt, at bare hodet stakk over jorden. Sand og jord sprutet over dem, når de måtte dukke seg ned for å unngå mitraljøsosalvene som bolsjevikene med mellomrom sendte over avdelingene.

Jeg sa da, at jeg ville bringe lyttepostene i hvert fall en liten grankvist på julekvelden. Mine foresatte nektet meg dette fordi det var absolutt livsfarlig å ferdes midt i skuddlinjen. Til lyttepostene kunne man ikke komme uten ved å kripe som en ål enten det var dag eller natt. Jeg ville likevel utføre

mitt forsett og i all hemmelighet dro jeg avgårde krypende på alle fire og med min lille julegave gjemt i klærne. Da jeg kom fram til lytteposten, krøp jeg ned i hullet til ham. Han sa ikke noe, men jeg forsto at han var forundret over en slik avløsning. Men da jeg dro fram grankvisten og min lille julegave, ble han synbart beveget, og uten å si et ord slo han armene omkring meg og knuget meg inn til seg inntil en mitraljøsosalve for hylende over oss så sand og støv falt ned over oss. Da slapp han meg, og jeg kom velholden tilbake til lasarettet, hvor de hele tiden hadde vært engstelige for meg.

Til Prag kom jeg aldri tilbake. Litt etter jul satte bolsjevikene inn en offensiv over hele fronten. Ustanselig måtte vårt lasarett bryte opp og flytte bakover, og tilbaketoget gjennom Polen og Pommern artet seg slik at vi gang på gang ble rapportert savnet og fanget av bolsjevikene. Men vi kom da omsider fram til Berlin og derfra gikk reisen hjem til Norge.

Og siden er historien kort. Etter 8. mai 1945 ble jeg av mine landsmenn dømt til 2 års fengsel. Det var også en belønning for mitt barmhjertighetsarbeide.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo

Tlf. 42 21 30

Sovjet-Russland var ikke Norges allierte

Allerede i 1946 måtte Tlygve Lie overfor Undersøkelles-kommisjonen innrømme at eksilregjeringen i London ikke hadde innlatt seg på noen direkte alliansavtale med andre nasjoner. Riktignok var det i 5-årsperioden 1940—45 ingen særlig betenkelighet tilstede hos den samme regjering ved å sette seg ut over både Grunnloven og norsk lovgivning forøvrig, men å inngå alliansavtaler turde den dog ikke å gi seg av med. I landskapitulasjonen av 10. juni 1940 — som var inngått på regjeringens vegne — var det inntatt som paragraf 1 følgende bestemmelse:

«Samtlige norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg til ikke å gripe til våpen igjen mot Det Tyske Rike eller dets forbundne så lenge den nå pågående krig varer.»

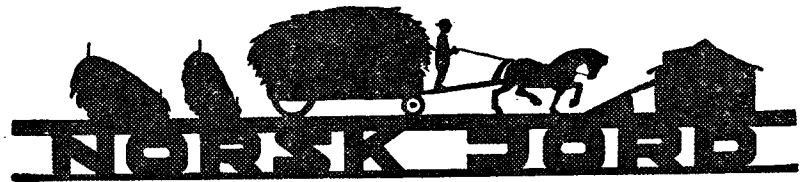
Nå tok jo riktignok Londonregjeringen denne avtalen ikke overdrevent høytidelig. Den prøvde jo bent fram å fornekte kapitulasjonsavtalens eksistens, jfr. regjeringsmedlemmenes vitneprov i Skancke-saken. Ikke desto mindre var avtalen et faktum, og selv om man innad ikke ville vedkjenne seg den, så hadde den likevel utadtil — internasjonalt — sin selvstendige betydning. Londonregjeringen var i henhold til sin egen kapitulasjon av 10. juni 1940 folkerettslig avskåret fra å kunne inngå noen alliansavtale. Den savnet den faktiske og rettslige legitimasjon for i så henseende å kunne opptre som likeverdig forhandler med andre lands regjeringer. I lag med de såkalte «frie nasjoner» måtte Londonregjeringen opptre som en slags «sleeping partner» på Norges vegne. Derfor måtte også de stridende norske styrker i vest innordnes under vest-alliert — i dette tilfelle britisk — overkommando. Selv ved okkupasjonsbesettelsen av Tyskland måtte denne konstruksjon opprettholdes. «Ola-guttene» i Tyskland sto under britisk ledelse så lenge de var der. Og i 1945 måtte den tyske okkupasjon først avløses av en britisk-amerikansk besettelse før de norske myndigheter sommeren 1945 gjennom en formell overlevering av den britiske okkupasjonsleder fikk anledning til å viske ut de siste rester av kapitulasjonsavtalen av 1940.

Det er grunn til å trekke dette fram igjen i erindringer og med at Nygaardsvoldregjeringens justisminister, Terje Wold, den 21. novbr. sistleden er ute med en lengere uttalelse i Arbeiderbladet angående den hjemvendte russlandsfanges, Otto Larsens sak. På avisens spørsmål om «det under krigen eksisterte noen militæravtale mellom Norge og Sovjet-Samveldet», svarer Terje Wold: «Nei — derimot fikk vi i 1944 en avtale om sivil norsk administrasjon i de områdene som etter hvert ble frigjort».

Dette svaret understreker riktigheten av det som foran er anført. En sivil avtale om forholdene etter krigen kom ikke i strid med en militær alliansavtale under krigen. Her viser det seg at kapitulasjonsavtalen — til tross for all fortielse fra Nygaardsvoldsregjeringens side — kom til å spille en positiv rolle.

Apropos — var det noen av dem som etter «frigjøringen» sto tiltalt for antikommunistisk propaganda og virksomhet, som ikke fra dommerstet ble belært om at Sovjet-Russland var Norges allierte? Undertegnede ble det i et hvert fall. Og protester ble bare møtt med en overbærende hoderysten. Mon tro om ikke de herrer burde ryste en gang til på sine ærverdige hoder. Kanhende kunne det — selv om det er noe sent — komme litt orden i tankegangen.

H. N. H.

AKSEL BERGER:

En bondes syn på organisasjonsutviklingen i landbruket

Annen artikkel

Forslag til ny jordlov.

Når en skal se nærmere på de nye retningslinjene for landbruket er det rimelig at en også tar for seg forslaget til ny jordlov som også representanter for bøndene har vært med på å fremme.

Jordloven av 1928 medvirket til en oppdeling av landets jord. Den er også blitt karakterisert som en *jordoppdelingslov*. I vårt land hvor jorden på forhånd var sterkt oppdelt måtte dette få skadelige følger.

Når man så tar i betraktning den negative virkning av loven, nemlig hva alt dette har kostet av undersøkelser, befaringer, møter og sakførsel m. v., og hvilken usikkerhet og uhygge lovens ekspropriasjonsstrusel har skapt i bygdene, bør en vel være enig om at denne «jordoppdelingslov» aldri skulle ha sett dagens lys.

Det forslag til jordlov som nå foreligger bygger på et noe annet syn hva størrelse angår. Det var i 1928 den såkalte «jordhunger» som skulle tilfredsstilles, uten at det ble lagt vekt på å få istand selvstendige bruksenheter. I det nye forslag er det fremdeles «jordhungeren» som skal tilfredsstilles, men det sies nå at det fortrinnsvis skal lages så store bruk at de kan livnære en familie. I lovutkastets forarbeider sies det at et slikt bruk bør gi arbeid til 3 voksne personer hele året, — husmoren ikke medregnet. Det er her skogen trekkes inn «i bildet», idet den skal danne grunnlaget for arbeide i vinterhalvåret.

Komiteen som har utarbeidet innstillingen bygger på svenske beregninger og antyder at det vil trenges 240-320 dekar skog pr. familiebruk.

Det vil her føre for langt å kommentere lovutkastet i sin helhet. En skal derfor bare referere enkelte av lovforslagets paragrafer.

Paragraf 1. lyder slik:

«Staten har plikt til sålangt

råd er å hjelpe til med å skaffe jord til folk som vil eige og drive jordbruk sjølv. Bruka skal ha så stor vidde av jord, skog eller beite, eller slike rettar og lunnende at dei etter tilhøva er fullt store nok til å livnære ein huslyd.

Staten kan likevel stø skifting av mindre bruk der det av omsyn til arbeidstilhøva i jordbruk, skogbruk eller fiske er ønskelig å gjøre det.»

Hvorledes staten skal kunne skaffe disse bruk den eieendom de etter lovforslaget har krav på, skal da skje foruten i fritt kjøp og salg, ved forkjøpsrett, ekspropriasjon og odelsfrigjøring som loven hjemler adgang til.

Paragraf 2. lyder slik:

«Til dei føremåla som er nevnt i paragraf 1. har Staten forkjøpsrett til jord, skog og all slags lunnende som går over til ny eigar ved salg, arv, skifte eller tvangssalg. Det er jordnemnda i kvart fylke som kan bruke forkjøpsretten på vegne av Staten.»

Paragraf 21. om oreigning (ekspropriasjon) lyder slik:

«Dersom ein ikkje kan nå dei føremåla som er nemnt i paragraf 1. ved frivillig kjøp eller forkjøp, kan jordnemnda på vegne av Staten kreve oreigning av dyrka og udyrka jord, skog, beite-, seter-, jakt-, og fiskerett og andre rettar og lunnende.

Det kan ikkje krevjast oreigning av nokon del av bruk som etter tilhøva i distriktet er ei høveleg driftseining.

Når almene omsyn talar for det kan skog og fjellvidder oreignast til stats- eller kommunal eieendom.

Ein kan ikkje krevje oreigning av arbeidarbustader der husa høyrer til grunneigaren, når jordnemnda finn at bustaden er naudsynleg for drifta av jorda eller skogen til eigaren. Denne regelen gjer likevel ikkje noko unntak i oreigningsføresegna i paragraf 28. så lenge den gjeld.» (Paragraf 28. gjelder nye be-

stemmelser om ekspropriasjon av husmanns-, bygsel- og leilendingsbruk.)

Paragraf 29. omhandler odelsfrigjøring og lyder slik:

«I den mon odelsrett vil kunne skiple eit eigeomsverv som er skjedd ved kjøp eller forkjøp etter denne lova, kan Kongen etter krav frå jordnemnda, seie eigeomen fri for odel. Ny odelsrett kan vinnast til slik eigeom.

Før Kongen tar avgjerd om odelsfrigjøring skal jordstyret uttale seg. Likeeins skal dei som har odelsrett til eigeomen få ein frist på ein månad til å uttale seg etter at dei er varsla ved kunngjering i Norsk Lysingsblad og i minst eitt blad som er mye lese på staden.

Er det reist odelsløysingssak stansar den til kravet om odelsfrigjøring er avgjort.»

Det som her er referert fra jordlovforslaget viser sikkert tydelig nok hovedprinsippene og hensikten med loven.

Den nye jordloven skal etter forslaget administreres ved et kontor for hvert fylke. Ved dette kontor skal det være en fast styrer med tilstrekkelig kontorhjelp lønnet av Staten. I jordnemnda skal formannen og varaformannen oppnevnes av departementet. De øvrige 3 medlemmer skal velges av henholdsvis fylkestinget, landbruksksselskapet og skogselskapet.

Stortinget rakk ikke å behandle forslaget i sommer som forutsatt. En kan derfor vente at saken blir avgjort straks ut i 1954.

De argumenter som i det foreliggende forslag føres for at samfunnet skal ta det skritt som lovforslaget gir anvisning på, er meget ensidig og sterkt selvmotsigende. Det kan således ikke uten videre anføres mere arbeid på det samme areal fordi om dette skifter eier. Det kan heller ikke uten videre anføres at det vil bli mer ved eller byggevirknad. Spørsmålet kan

Hvorfor vi kjemper

Vårt lille oppsett i nummer 38. under ovenstående titel har løsnet et lite skred med henvendelser, og det er oss umulig å gjengi alle forelegg, som dessverre er vedtatt. Vi nøyer oss denne gang med å gjengi en enkelt som er typisk, uten å være av de verste:

Jeg var i 1946 72 år. Hadde hatt mange tillidsvers, har aldri vært N. S., var og er ganske formuende. Da krigen kom innstillet jeg min virksomhet med sildemelfabriksjon, men kjøpte etter oppfordring av italienske forbindelse større partier tørrfisk for dette marked. Herpå tjenste jeg svært godt, og benyttet en stor del av den fortjeneste i veldedigt øyemed. Var visstnok bidragsyter til alle avisinnsamlinger, var blant de første med kr. 2000,— til eksplosjonsskadete i Bergen, senere yderligere kr. 1000,— og atskillige andre bidrag og gaver.

I 1943 ga jeg til en innsamling til Frontkjemperne som var såret og på hospital i Oslo, og disses vanskeligstilte pårørende kr. 200,— og etter

også stilles hvor det skal bli av de som ved gjennomføringen av denne lov mister sitt arbeid. Likeens kan spørsmålet stilles hvor all denne skog skal tas fra. De private skogeieres resurser vil jo ikke på langt nær strekke til.

Loven åpner adgang til en total statssosialisering av all fast eiendom. Hvis en gir forvaltningen hånd og halsrett over bøndernes eiendom gir en samtidig det herskende parti, — idag et parti som ikke har sin rot på landsbygda, men i bymessig industri — bestemmelsesretten over bondefolkets indre vitale interesser, såvel økonomiske som personlige.

Forslaget griper meget sterkt inn i det bestående grunnlag for vårt bondesamfunn. En har meget vanskelig for å forstå at bøndernes representanter i komiteen har kunnet være med på dette. De har riktignok i premissene fremkommet med enkelte bemerkninger og tvil, men har i realiteten og hovedprinsippene gått med på forslaget.

Norsk Jord tar meget bestemt avstand fra forslaget, og har 18. april 1953 sendt Landbruksdepartementet en begrunnet imøtegåelse av innstillingen.

en oppfordring i avisen kr. 100 til N. S. H. hvor man tegnet seg for kr. 2;— pr. md. og derfor fikk regning på flere års kontingent.

For disse 2 forseelser (hva jeg ikke er enig i) ble jeg belønnet med en bot til Statskassen kr. 25,000 — tyve fem tusen kroner — og landssvikstempel.

Jeg har intet imot å være ekskludert av «gode norske borgeres» samfunn og derved fritakes å tilhøre de hundred tusener av bønder og arbeidere som gikk fra sitt gårdsbruk og arbeidet på tyske forsvarsanlegg og solgte til ågerpriser vareprodukter til tyskerne, produkter som vi norske trengte selv.

At jeg dertil måtte betale 95 % engangsskatt av de samme kr. 25,000,— fordi forelegget ikke var utferdiget før 9. september (saneringsdagen) er jo i samsvar med den da rådende gangstermentalitet og pengeutpressingsmentalitet.

Som bevis for forelegget vedlegges samme, beløpene er betalt og mit daværende testament hvor noen institusjoner var betenkt er ødelagt og nytt utferdiget.

Gaveboken fremfor alle

Eventyret om «Solbris»

300 sider — Rikt illustrert
kr. 13,— innb.

Portofritt ved forskudd

Bestillinger blir ekspedert
omgående.

Restopplaget selges av

SVERRE JACOBSEN

llseng

*Boken egner seg glimrende
som julegave til venner i
inn- og utland. Vent ikke
med å bestille.*

Forhandlere høy rabatt.

Varg i veum

Det er nesten ikke til å tro: Blant de krigsfanger som forleden vendte hjem til Tyskland fra russisk fangenskap, var også 33 hollendere. De fleste av dem var unge gutter dengang de meldte seg til kamp mot bolsjevismen.

Under sitt mangeårige opphold bak piggråden, hadde de bare fått pakker fra Tyskland, skriver «Deutsches Soldatenzeitung». Fra tysk side var det ikke blitt gjort forskjell på dem og tyskere. Tyske familier og hjelpeorganisasjoner, — fremforalt det tyske røde kors — hadde sørget for det.

Nu skulle de altså hjem.

Men for disse unge var der ikke noe hjem i fedrelandet. Kom de til Holland var de hjemfallen til straff, så med tungt hjerte besluttet 18 av de 33 ikke å gå over gresen til sitt fedreland.

«Jeg reiser ikke hjem, — erklærte den tidligere Oberscharführer R. ved brigaden «Nederland». — Han var 18 år da han i 1941 meldte seg som frivillig. En av hans brødre falt i Russland. En annen sultet ihjel i russisk fangenskap. Og nu hadde han fått vite at hans mor var død i 1952.

«Holland har glemt oss!» sier han bittert. «Man har ikke engang understøttet oss moralsk.»

Mens han satt som fange, hadde en ham ukjent tysk familie i Erfde sendt ham pakker. Han ble invitert til å bo hos dem og reiste også dit.

Disse fedrelandsløse hadde mange år før deres eget lands myndigheter forstått at Sovjet var Vestens fiende. Det var dette som var deres dødsynd.

Det var derfor de ikke kunne tåles. —

Intet er jo mer hjerteløst, enn en vill-ledet og oppfanatisert folkehøp. — Og er det noe den ikke kan tilgi, så er det å oppdage at den har vært — og er — dumme. En erfaring som ikke bare frontkjemperne fra Holland har måttet gjøre i årene etter krigen.

Passiv.

Fra det skjulte Norge

Jeg har i sommer syklet rundt i store deler av Østnorge som kolportør med boka mi, og kunne jo nu ha litt av hvert å fortelle. Resultatet er i hvert fall meget oppmuntrende. Jeg mener det kjennskap jeg har fått til NS-familjen. Det reserverte, ofte rent fiendtlige uttrykk forsvant når jeg fortalte hvem jeg var, og så åpnedes slusene for alt det vi hadde på hjertet.

Overalt står man trofast der man sto, selv om man sier, «nei» til enhver aktivitet utad. Utover det å bygge opp igjen sin ødelagte økonomi, vil man ikke vite av annet enn å dyrke kameratskapet. Og det gjør man til gagns, slik at de «gode nordmenn» overalt tror at vi var en slags undergrunnsbevegelse eller et frimureri eller noe slikt.

Billedet har skiftet endel. Mitlauferne og lykkejegerne som hengte seg på NS og endog trengte seg fram i første rekke, er forsvunnet, dersom de da ikke rent ut opptrer som lyselukkere. Til gjengjeld er nye kommet til: slekt og venner og naboer og kolleger som er skuffet over seierherrenes oppførsel og mentalitet, og nu trives best i vårt kameratskap. Også innad har billedet skiftet. Man har vokset i indre modenhet. Særlig for meg, som prest, er å erfare den utbredte interesse for religion som jeg overalt har møtt. Det grubles meget, og man prøver å følge med i tidens idékamp, så langt man rekker. Vi er herunder kommet våre halvsøsken i Samfundspariet adskillig nærmere.

Til å begynne med øvet katolisismen adskillig tiltrekning. Og det er ikke få som har hoppet over i Romerkirken. Men noe alminnelig skred har det ikke blitt til. Med vår nasjonale, positive innstilling og vår tro på folkefellesskapet og tro på organisk utvikling, ja biologisk historiesyn, er lutherdommen vår kristne arv. Folkekirken var jo en av de grunnverdier som vi ville verge mot all oppløsning og kulturbolsjevisme — mente vi da. En del av oss er svært interessert i kvekerne og står på spranget over i den leir. En del føler seg tiltrukket av antroposofien og er mer eller mindre ivrig i sving der. Overalt er det bitterhet mot statskirken, — selvfølgelig nettopp fordi våre hjerter dypest henger ved den. I skuffelsen og protesten har svært mange meldt seg ut: Det beror på presteskaper hvorvidt disse protestanter skal vende tilbake. Det viser seg i den inderlige hengivenhet NS folk overalt var overfor biskop Kristian Schjederup. Skulle han ta sin avskjed, vil nok den siste mulighet for forsoning mellom NS-folk og statskirken være forspilt. Det vil bli et skred av nye utmeldelser.

I hvert eneste NS-hjem tenker man på våre brødre på Bjørkelangen. Jo mer tiden går og de blir sittende der, dess mer åpent og ulegelig blir såret.

Det kunne være mangt å fortelle. Vi har de 700 som ble igjen derute, — våre kjekke gutter som ga sitt liv for sine idéaler, og hvis bilder nu henger i de pårørendes hjem. Vi har de mange hundre for hvem dommen betød slutten. Det var bare overlatt til de dømte selv å eksekvere dommen. Déres minne lever. Vi har alle dem som ble snikmyrdet. — Det kunne være mangt å fortelle.

I en eller annen dal kom jeg inn på tunet med opptil 400 år gamle hus. Brunstekt tømmer, utskårne stolper og buer. Svære smijernbeslag med underfundige snirkler. Verten selv, den lange tause frontkjemper var av Ynglingeetten. Han mottok meg i det svære kjøkken med et traust og fast håndtrykk. Ved siden av klebersteinspeisen hang noe i glass og ramme, som tildro oppmerksomheten: Et diplom, en krigsdeltagermedalje i bronse, vinterkrigen, egenhendig underskrevet: Manerheim. Jeg falt i funderinger en stund. Så snudde jeg meg mot verten og sa: Dette er Norge. Det skjulte Norge.

Knut Geelmuyden.

Rettsoppgjøret slutført?

DINA STAVE:

Appel til ungdommen

Biskop Berggrav skriver i Morgenbladet i diskusjonen om benådning av de siste politiske fanger: «En benådning nå før jul, vil bety en handling til forsoning i det hele oppgjør. Det vil iallfall dermed være slutført.

Det under meg, at herr Berggrav, som har vist en så utpregget psykologisk sans, kan se det slik. Han vet dog, at tusener gode nordmenn, som nå er dømt som landssvikere, i sin tid gikk med i Nasjonal Samling av rent patriotiske grunner, da det viste seg, at der satt forsvarshjender i Norges storting og landets forsvar, og forsvarsviljen ble systematisk undergravet under det brukne geværs merke, og lederen for denne virksomhet ble utnevnt til forsvarsminister, mens arbeideruroligheter ble organisert og finansiert med utenlandsk kapital.

Herr Berggrav vet også, at de er dømt, fordi Høyesterett — mot fire stemmer — erklærte medlemskap i Nasjonal Samling å være bistand til fienden, d. v. s. okkupasjonsmakten. Om subjektiv skyld ble der ikke spurt, det het, at vedkommende måtte vite, at medlemskapet var bistand til fienden, hva disse ikke visste, heller ikke fire av Høyesteretts medlemmer visste det.

Herr Berggrav vet sikkert også, at rettsakene ble behandlet av særdomstoler med dommere, aktor og forsvarer med en bestemt innstilling, og at dommen ble avsagt etter en lov, som stikk i strid med norsk grunnlov var gitt tilbakevirkende kraft og var ukjent for det norske folk, at straffen, når det ikke gjaldt direkte forbrytelser, var en pengebot, hvis størrelse ikke var avhengig av den påståtte forgåelse men av vedkommendes formue.

Disse dømte vil sikkert ikke anse rettsoppgjøret som slutført, før overgrepene er erkjent, og moralsk og økonomisk oppreisning er ydet dem.

At ett av de bærende prinsipper i en rettsstat, likhet for loven, ikke er praktisert under rettsoppgjøret, har herr Berggrav selv personlig erfaring for, dette bidrar sterkt til splittelsen i vårt folk og til undergraving av respekten for øvrighet, lov og dom.

At der har vært både torturister og andre forbrytere blant medlemmer av Nasjonal Samling, er visstnok et faktum, og at disse bør straffes strengt, er det sikkert full enighet om, men for gjenopprettelsen av moralen og respekten for vårt rettsvesen er det like så nødvendig, at den tortur, som er øvet av andre og de forbrytelser som mord, brannstiftelse og annet, som er øvet av andre under okkupasjonen og etter frigjøringen, blir oppklart og straffet like strengt.

Før dette er gjort, vil rettsoppgjøret i forbindelse med okkupasjonen og frigjøringen ikke ansees som slutført. Inntil så skjer, vil vårt folk fremdeles stå splittet og Norge seile med lik i lasten — i urolig hav —.

Arne Høeg.

Forvarsler

Under stortingets behandling av ettergivelse av inndragning og erstatning i landssviksaker 15. juli i år, uttalte Moseid bl. a.: «Jeg mener at det er en historisk kjennsgjerning gjennom alle tider og i alle folk, at et folk ikke kan begå noen urett av noen art, og slett ikke av rettslig art, uten at det slår tilbake på folket selv. Jeg kan utmerket godt forstå at det er andre som ser annerledes på disse spørsmål, men jeg har min plikt som stortingsmann å hevde mitt syn, om det muligens kunne bidra til å gjøre vår fremtid mildere enn jeg frykter den kan bli som følge av de svære feil som vi her har begått.»

Det har lenge undra meg at det so lite har vore å høyra frå N. S.-ungdomen i Noreg — dei som i krigsåra var med i Ungdomsfylking, arbeidstene- nest, ungdomsskolar, leikøv- ingar o. a., i det heile levde eit innhaldsrikt ungdomsliv trass i krig og vanskar, medan tusund av våre lands- menne sette livet inn på slag- marka. Visst var dei brennan- de i hugen den gongen desse ungdomane, som vart vekkte til meir idealisme og arbeids- hug — det veit vel eg som den gongen arbeidde millom dei. Best minnest eg opplæringsti- mane på førarskolen i den kvinnelege arbeidsteneste lei- da av fru Rossnes. Ingenstad var det slik orden og hugnad som der, og slik interesse hjå elevane. Når eg var ferdig med det eg hadde å segja kom dei gjerne med blokk og bly- ant for å skrive opp dei bøker dei burde lese — det var som eit nytt utsyn opna seg for dei. — Ja, det var ei herleg tid — kort og intens som eit logande nordljøs i vinternat- ta. — Arbeidstenesta — vegen attende til det opphavelege — til jorda — til Guds meining med oss — den vart stengd av menneskjekrøplingar med kravsaude hender etter pen- gar og makt. Kva er det dei vil med ungdomen? Skape dei om i sitt bilete av løgn og bedrag, av hat og hemn? — Det er forståeleg at ungdo- men som enno ikkje var her- da i livsens strid vart som lamslegne då alt brotna i- kring dei. Og alt som har hendt har trykkt dei ned i vonløyse, so det berre vart sjølvbergingsstriden som heldt dei oppe. Men elden i hjarta er den heilt slokna? Er det ikkje ein gneiste att som kan loga enno ein gong? No er det tid å kjenne etter og sjå at det enno er mange som nattefro- sten ikkje har knekkt, som ofrar kvar einaste dag og ik- kje gjev opp i vanskanen på vegen til sanning og rett, og som ikkje gløymer dei lidan- de. Eg nemner «Forbundet for sosial oppreisning», bla- det «Folk og Land», alle dei som har skrive bøker for å klårlegge rettsoppgjøret. Eit stort offer har det vore for forfatarane som måtte stå til rettsleg ansvar for kvart eit ord. Men er desse bøkene komne inn i kvar N. S.-heim

til ein verdfull signalut for etterslekta? Eller kanskje jøssingliteraturen er meir lett- lest? No er det snart 9 år si- dan vampyrane i alle land tok til med redselsverket sitt. Me har fått tid å tenkja oss om, og me har fått tid til å nøre elden i hugen, om so den nokon gong har vore levand- de. No må det handlast, no er det den ungdomen som var heime i krigstida og som tru- leg har sloppe lettast frå do- medagshendingane som skal vakne og lyfte i flokk, saman med dei som den heile tid har vore vakne. Høyrer de ikkje bøna om pengehjelp og stø- nad i arbeidet? Me veit at det trengst pengar til det viktige tiltaket med gransking av rettsoppgjøret av utanlandske juristar, truleg det einaste som kan løyse flokane. Og al- le oppgåvene som «Forbun- det» tek opp, alle like viktige for framgangen. Og bladet «Folk og Land» som ikkje kan unnverast og som må få betre vilkår. Æra vere dei som ikkje gjev opp, trass samhu- gen syner seg so liten at endå- til dei vesle bladpengane ik- kje vert betalte. Slik småleg- dom skulle ein ikkje kunne tenkje seg av N.S.-folk. — No talar eg til dykk ungdo- mar som iminsto den gongen hadde hjarta på rette plassen. De må setje igang ei landsinn- samling soleis som det høver no for dykk heime, anten som

pengegåve eller luttaking på nokre verdfulle ting. Der er då so mange kunstnarar i tre- skurd, smijarnsarbeid o. a. og for gjentene, saum av buna- der, utstyr i heimen o. a. — Sikkert trur eg de har hjarta i orden, sjølv om de ikkje har kome på dette før. Kauhende har de tenkt at de ingenting kunne utrette. Men det er stort å gjere dette, de er med å bygge landet slik som vår førar Quisling ville det. Og ikkje berre landet vårt, men heile verda som ropar etter fred. Me skal ikkje vere eins- retta og berre tenkje på oss sjølve. Når tida kjem skal me sameine oss med alle nasjo- nar som har vaken ungdom, med dei same hugmål. Me skal lære av kvarandre, hjelpe kvarandre i einskap med dei gode makter. Og dette gjev oss hundre foll att — om ik- kje i synleg vinning, so i den vissa at me var med på rette- sida, so me ikkje levde til unyttes. — Tru ikkje at Quis- lings «Nasjonal Samling» var eit vakkert eventyr som slok- na i 1945 — og ingenting meir. Det er runne opp i ein edel- manns hjarte, med livsens rett i seg som ikkje let seg ty- ne. — — Tukle ikkje med denne oppmodinga frå meg, men gå på med mot og kraft — La bodstikka gå landet over — ver vardevakt om vårt ættarland gamle Noreg.

Vi tilbyr prompt levert:

Salta fin torsk -- i tønner à 100 kilo til handlende kontant kun kr. 125.—. Forbrukere kan få kjøpt torsk i kvarttønner à netto 25 kilo pakka i nye tønner for kun kr. 45.00 fix kontant. Salta uer i kvarttønner leveres for samme pris. Prima hodekappa Islandssild i tønner à 100 kg. Prima skinn- & benfri klepfisk samt helfisk i kasser og bunter.

OTTO OTTESEN HAVNERAAS A/S
Kristiansund N.

Telefon nr. 1630. Telegramadr. Havneraas.

H. FRANKLIN KNUDSEN

Jeg var Quislings sekretær

De siste 200 eksemplarer selges nu, og vil bli utstyrt med forfatterens dedikasjoner.

Send Deres bestilling snarest til Folk og Lands ekspedisjon. Sendes por tofritt mot forskudd. Pris kr. 12.—

Det er din ære det gjelder!

Det er nok dem innen is-fronten, som ennå ikke forstår hvorfor vi fremdeles kamper med vår egen avis og møter. Enkelte «tror» at vi driver en slags nazisme eller ny-nazisme. A l a n g t i f r a ! Vi driver ingen politikk, hverken nazistisk eller annen politikk. Vi kjemper for vår rett og intet annet! Vi vil ha full og hel oppreisning fra den «skamplett» arbeiderregjeringen ved uforstandige ledere har ført på oss. De som stod i Nasjonal Samling er helt uten skyld i det man anklaget oss for etter «frigjøringen». Det måtte lages en syndebykk og da gjaldt det å få stemplet NS som de skyldige for okkupasjonen. Mens det i virkeligheten var Nygaardsvoldsregjeringen, som var den skyldige. At Norge ble okkupert skyldes ene og alene Nygaardsvolds regjering med sin avrustningsminister Fr. Monsen. Han var satt inn i Forsvarsdepartementet ene og alene for å ødelegge vårt lille forsvar. Men hadde Nygaardsvoldsregjeringen ført den forsvarspolitikken før 1940 som etter «frigjøringen», så hadde aldri landet vært okkupert. Dette forstår de fleste nå. De som ikke vil forstå dette tilhører is-fronten og har noe å dekke over fra okkupasjonstiden. En del av dem som profiterte på tyskerne under okkupasjonen hører til de bitreste isfrontfolk etter okkupasjonen. Og de mener, at de må opptre slik for å vise folk at de var «gode nordmenn». Like etter «frigjøringen» skrev enkelte arbeideraviser, at det var de økonomiske «svikere» som var de mest forhatte, og at man etter hvert skulle trekke frem disse i rampelyset ved å offentliggjøre deres navn. Men hva er det blitt til? Ingen av de økonomiske svikere er trukket frem. De vandrer rundt oss som «gode nordmenn» den dag i dag, uten at det er gjort noe ved dem. Av de verste aviser på is-fronten har man Dagbladet og Aftenposten. Den første avis trykte «Arbeidsliv» for tyskerne og den sistnevnte trykte «Deutsche Zeitung» in Norwegen for tyskerne. Påstan-

den for denne profitering gikk opp i millionbeisp. Men dem som kjenner litt til forholdet vet at erstatningsbeløpet ble mikroskopisk etter påstanden. Ser man noen av is-fronten som fremdeles driver sin hets, så vær sikker på at de samme har noe å skjule, så mistanken ikke lenger skal hvile på dem.

Nei, vi som ble dømt uskyldig driver ikke politikk! Men vi fortsetter vår kamp for Sosial oppreisning og det kommer vi til å fortsette med helt inntil vi har nådd målet. Vi gir aldri opp dette arbeide. Det er vår ære det gjelder! Og her går vi ikke på akkord.

Argus.

“Skumring over Makrellbekken”

Thorvald Aadahls bok.

Som alle vet, var også redaktør Aadahl av den som ble stillet for «retten» siktet for landssvik. Det endte til slutt med frifinnelse, men det er lett å skjønne av denne boken at det sitter «en torn igjen i kjødet».

Han stiller i sin bok «heimefront» og tidens politikere i et lite flatterende lys. Skildringen av kommunalpolitikeren Tveseth er morsom og treffende og den «kjempende» heimefronter herr Robakker er også lett å kjenne igjen. At han er en tidligere «tyskerarbeider» som tjente sine utenlandske oppdragsgivere av alle krefter så lenge krigen varte, har han greidd å skjule.

Meget karakteristisk er skil-

Den uartige trykkfeildjævel

I Dagbladet finner man så meget, men her er noe av det beste:

«Fra høyrod til gammelrosa.

I min omtale av Johan Vogts bok «Samtaler på en forstadsbane og andre essays» har prentesvarten funnet fram betegnelsen «skadesnikere» på kretsen omkring «Mot Dag». Det skal stå: akademikere.

Helge Seip.»

Enten det nå er maskinsetteren, korrkreturleseren eller den så omdisputerte trykkfeildjævelen, som har skylden for denne ufrivillige sannhet, så bringer vi rette vedkommende en liten blomst. Det er bare synd at den så allfor snart vil visne på Dagbladets bord.

dringen av hvorfor ligningsfullmektig Karsten Iversen gikk over til Arbeiderpartiet etter krigen. Det var av beundring for partiet! Et parti som greide å føre hele landet og folket inn i undergangen i 1940 og som allikevel presteret det kunststykke å bli hyllet som landets redningsmenn i 1945 har imponert ham slik at han vil høre til den flokken. «Han er mektig imponert over å se et folkeflertall som moralsk og saklig er slått til jorden, freidig reiser seg igjen på sine egne ruiner».

De som vil ha en morsom, spennende og «velgjørende» bok til jul, kan trygt kjøpe denne, enten det er til seg selv eller andre.

Knut Sollid.

Britannia

Hotell

DRAMMEN

Inneh. Hans Eggum

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 36 99

Sokneprest Geelmuysens

„Forlat oss vår skyld“

kan nu fåes i postboks 117
Arås, mot innsendelse av kr.
6. Anbefales som julegave.

Politisk huskefusks med dobbelt bunn

Det lakker nu mot slutten på et langt eventyr, som makthaverne har fortalt det norske folk siden 9. april 1940. Det har i sannhet vært et både dramatisk og spennende eventyr om helter og skurker, om patriotisme og landssvik. En uhyggelig virkelighet er gjort om til dikt. Et lite folk har fått leve videre i rose-maling og nasjonalromantikk. Det tok til med 1905, dengang vi, som folk, spente musklene, satte opp strenge ansikter, og hokus pokus filijokus, så ble svenskene vettskremt. Vi fikk vår frihet. Aldri har noe folk skreket så meget hurra over så lite og så lenge, som det norske folk gjorde over å få skiftet ut det svenske formynderi med et britisk. Faktum er at 1905-begeistringens resulterte i et 9. april. Espen Askeladden fikk heksen, prinsessen og det hele kongerike gikk til Bloksberg.

Men makthaverne fant en utvei. Nye eventyr, enda mer utrolige enn det om 1905 måtte serveres. Våren 1940 hadde gjort Espen missmodig, han følte seg som en Sancho. Han hadde fått bank, og rystelsene hadde bevirket en form for tankevirksomhet i den andre enden. Selvsagt ikke så megen, at den kom i konflikt med «skrytkomplekset». Nederlaget ble tatt som man tar det i idrett. Det at det foregikk på «hjemmebane» var litt flaut, men det lot seg rette på med Tysklandsbrigaden noen år senere.

Våre dikterhøvdinger forlot straks landet, da de ikke ville risikere censur. Å jule fritt må da være blant de menneskerettigheter som en norsk politiker under slike omstendigheter må sette høyest. Uten denne rettighet kan man jo ikke livnære seg, når en lever av å bedra et helt folk.

Fortumlet vendte BBC-skaldene hjem til en herlig sommer i Norge. Solen fikk karvedunsten til å stige mot himmelen. Aldri så man slik en fest i dette land. Alle dekorerte alle. Vi takker deg, vi takker meg, vi takker oss, jeg takker meg, jeg takker deg.

Aldri har så mange skrytt så meget av så lite. For å stille sine egne dyder i relief var det nødvendig å foreta en utvidelse av gloseforrådet. Nasjonal holdning, god nordmann, Haakon den folkekjære, landssvikere og lignende meningsløse ordsammenstillinger. Man gikk fredsmarsj utstyrt med attest for nasjonal holdning. Godviljens menn dukket opp i Aftenposten sammen med Norges mest torturerte mann. Riktignok var det slik med sistnevnte at et røntgenbilde helbredet alle benbrudd borsett fra et han fikk i sin ungdom. Dette var Norges største under. De fete gloser og det latterlige skryt parret med snakk om gaskamre, forrædere og torturister overbeviste det norske folk om, at aldri hadde så få skutt så mange med så lite, som dengang vi slo tyskerne i 1940. I Psykiatrisk Klinik var Hamsun til vivi-seksjon, man skulle undersøke om hvorfor han hadde gjødd annerledes enn før. En gal hund fikk revet skinn. Tomtegubbene danset som aldri før. «Landssvikere» ble satt bak piggråd og under streng vakt og diett for ikke å bli smittet av galskapen. Bare ført for retten fikk vi et innblikk i at selve dommerstanden hadde fått byttet ut sitt juridiske vett med en grammofonplate fra His Masters Voice. Alle måtte ha forsått at sort var hvitt og rødt og blått (partiene) var blitt enig om dette.

Nu krever man anger av oss. Det er for tidlig. Kun under forutsetning av at «de gale har det godt» ville vi kunne angre, at vi ikke hørte blant seierherrene

Historiens mølle maler bedre enn huskefuskerne med dobbelt bunn. Den vil male dem om til støv. Av støv er du kommet og til støv skal du bli. I historien vil det komme til å stå, at dengang det norske folk ble nasjonalt, ble det galt.

I den moderne verden er der ikke lenger plass for et folk, som roter i asken og lytter til skrøner. Hvis vi fortsetter denne kurs kommer stormaktene til å gjøre oss om til en nasjonalpark hvor turistene kan gå omkring og betrakte skrullingene og monumentene over ugjort dåd.

Vi er blitt et folk til å le av, siden vi fikk vår «frihet», i 1905, til å spille bajas i verdensarenaen.

«Rettsoppgjøret» som den samlede presse sier var verdig en kulturstat, var i virkeligheten kun på høyde med det norske folk anno 1945.

Det er mulig at en del av de store aktører må dø ut, før det lar seg gjøre å rydde opp i sagmuggen.

Det norske folk har ikke stort annet å leve på enn livsløgnen, og går det inflasjon i denne, vil selv en forsert utbygging av galehusene ikke strekke til.

Forrådt og bedradd ble vi alle i 1905 og nesten alle i 1945. Det var bare «landssvikere» som slapp fri. Dette siste skyltes den eneste positive side rettsoppgjøret hadde, nemlig å slå fast, at vi alle nektet å ha forstått og trodd på skrønemakerne.

Telemarking...

Husk årsskiftet! Send bladpengene!

Da gromgutten gjorde hallingkast

Og hele verden på knirkende hengsler

Det forekommer oss ofte at vi lever i en fremmed verden. Menneskene resonnerer så underlig, synes vi.

Er dette fordi vi har vært så lenge avsperrret fra utenverdenen, at vi tenker feilaktig, eller er det fordi den sunne fornuft avgikk ved døden dengang verden ramlet sammen i mai 1945?

Vi vet ikke. Vi kan bare peke på kjennegjeningene. Stortingsvalget f. eks. Her lønner det seg å minnes hva Rob. Jo skriver i sin bok «Sivilt vanvidd og militær fornuft, s. 304:

«8. mai 1945 lettet sløret for de krigerske disposisjoner. Ett faktum ble straks fastslått ved det påfølgende Stortingsvalg: Den motstand mot opprustning og forsvar foran 9. april som arbeiderpartiet, venstre og kommunistene fulgte, ble godkjendt og belønnet. En ny arbeiderregjering fortsatte på Nygaardsvolds grunn med en veldig majoritet bak seg av de 3 nevnte partier. Dermed felle de samtidig dommen over den gruppe tilhøyrer som forsøkte å holde forsvaret oppe for at Norge — uten å skamme seg — skulle forsvare seg selv så langt midlene rakk. De som ønsket at andre skulle forsvare Norge seiret. Forsvarsminister Monsen som i sin tid leverte den største sabotasje mot opprustning, ble opphøyet til Stortingspresident, den høyeste stilling nest Kongen.

Det er klart at hermed har det norske folk sagt sin mening om ethvert forsvarstiltak før 9. april.»

Noen kan naturligvis si at utfallet av valget i 1945 bare skyldtes momentan skjørhet hos den store velgermasse: Begeistring og virvar i hjernen på grunn av de alliertes seir og den verdifulle norske innsats fra våre politiske pampere som sat i London og kjempet. Det er bare det at skjørheten nok ikke var mo-

mentan. For i 1949 ble A-partiet innvalgt i Stortinget med over halvparten av tingets representanter og det var ikke langt fra at det var gått likedan i år også. For A-partiet er gromgutten for våre landsmenn. Ingen tvil om det. De elsker og beundrer dette partiet som gjennom generasjoner har hånet det norske flagg, skjullet ut forsvarets venner, rakkert ned på kirken og slengt fantord etter kongehuset.

Men det var i 1945 at begeistring nådde topp-punktet. —

Mens A-spissene sat i London under krigen hadde de nemlig oppdaget at de risikerte å komme i heisen for den utviklingen som hadde ført til 9. april. Det gjaldt derfor om å få ansvaret over på andre og fri seg fra synden selv. Og det greide de fint. De var ikke snauere karene enn at de slengte seg utenom alle de gamle standpunktene og omvendte seg uten engang å bli flau. Frekkheten er i sannheten en herlig gave. Og hallingkastet var så flott at det norske folks øye ble både stort og vått. Av begeistring. Og det galloperte straks avgårde og stemte akrobat inn som tingets store leder.

Men også utenfor landets grenser lender det ting vi ikke kan øyne logikken i.

Trieste er en av disse tingene:

Det er massevis av italienerne i byen. Men det er det i New York og Buenos Aires også. Geografisk sett tilhører byen Jugoslavia og Tito er en mann som vet at Napoleon hadde rett, da han sa, at Vårherre alltid er med de fleste bataljoner. Derfor støtter Tito seg ikke på skral, men på 32 divisjoner som er bygget opp ved hjelp av amerikanske dollars.

Det skulle synes riktig at F. N. støttet Tito i Trieste-

Under verdenskrig nr. 2. henrettet de tyske «barbarer» millionvis av jøder og hundre tusenvis av partitro kommunister. Har det hett seg, — henholdsvis i den jødiske eller jødisk-befengte presse, og på kommunisthold. Myten om de seks og en halv millioner «gassede» jøder er forlenget avlivet. Rasens omgang med tall forneker seg ikke. Men også når det gjelder kommunistene er det grunn til å se på de tall som anføres med en viss skepsis. Det er ikke alltid så sant det som serveres fra det hold heller.

Etter Frankrikes frigjøring fra okupasjonen har det franske kommunistparti hatt det travelt med å utbasunere at okkupantene hadde latt ikke mindre enn 75 000 franske kommunister skyte. En av den franske motstandsrelsens ledende menn, Paul Viret, syntes tallet hørtes usannsynlig ut, og i en i Paris nettopp utkommet brosjyre («Les 75 000 fusillés communistes», forlag M. L. S., 62 Rue Nationale, Paris XIII) har han satt tingene på plass.

Det som først tildro seg hans oppmerksomhet var de ulike versjoner av nedskytingshistorien i den kommunistiske presse. Hovedorganet, L'Humanité, snakket 11. okt. 1944 om «de 75 000 ukjente skutte fra Seine-departementet», og Maurice Thorez skrev 26. okt. 1944 i den samme avis: «Vi feirer med begeistring minnet om de 75 000 fra Parisområdet og de 100 000

spørsmålet. Men isteden ser det ut til at rettferdighetens organisasjon vil lure italienerne inn i området. Dette er det samme som opplagt spektakkel med Jugoslavia og ganske sikkert skyting med skarpt mellom italienerne og jugoslaverne. Plaffingen vil ende med at Tito sitter i Trieste, og hva så? Tør F. N. risikere en verdenskrig? For den risikoen må tas om Tito skal kastes ut igjen.

Atombomben 1945 sprengte istykker en verdensordning som var bygget opp gjennom tusener av år. Katastrofen

stupte i de andre departementene.» Blant disse 175 000 befant det seg, forklarer L'Humanité 2. novbr. 1944: «75 000 skutte franske kommunister». Men hvordan kunne det franske kommunistpartiet allerede kjenne til hvor mange av dets egne som hadde falt, ennå innen undersøkelsen på offisielt hold var avsluttet. Et tall angitt på dette tidspunkt kunne umulig være nøyaktig.

Paul Viret undersøkte følgende alle de navn som L'Humanité hadde publisert, og selvom angivelsen var tvilsom og i høy grad savnet detaljer, kom han fram til tallet — 176! Hvem er da de gjenværende 74 824 skutte? L'Humanité omtalte også anonyme skutte. Paul Viret betegnet antallet etter de gitte opplysninger og kom til 229. Men — ettersom disse oppgis å være ukjente, hvordan kunne man så vite at de var kommunister? Under alle omstendigheter blir totalsummen bare 405. Hvem er da de 74 595 som savnes?

Rouen gir et godt eksempel på kommunistenes lettferdige omgang med det faktiske. L'Humanité skriver 7. april 1947: «I Rouen kjenner vi til navnene på 1200 kommunister som ga sitt liv. . . .». Den fullstendige listen på alle skutte i Rouen er imidlertid kjent og publisert av avisen Normandie Libre 2. novbr. 1944. Den inneholder i alt 79 navn. Hvordan har disse 79 skutte franske menn 3 år senere kunnet bli til 1200 kommunister?

måtte få skjebnesvangre følger, og det har den da også fått. — Ennå er krigsutfallet i 1945 det store nummer. Det holdes taler og reises monumenter. For det året ble barbariet knust og menneskheten reddet.

Men montro det! Montro det!

Ikke annet enn vi ser, raser barbariet lystig videre med krig og trussel om krig over hele vår jord. Når det i bunnen av sin sjel forsvarsfiendtlige norske folk kan tenke seg muligheten av å innføre 18 måneders tvungen militærtjeneste, må dommedag være

Frankrikes skutte kommunister

Det riktige tallet på samtlige skutte franskmenn under okupasjonen er fastslått av «Service des Recherches des Crimes de Guerre du Ministère de la Justice» i 1945, og dette tall var det som ble brukt av den franske aktor under Nürnbergprosessen. Det andro til 29 660. Selv om alle disse var kommunister — hvilket langt fra var tilfelle — mangler det likevel særdeles meget på det tall som kommunistene har oppgitt.

Paul Viret er således i sin gode rett når han hos det kommunistiske parti etterlyses navnene på de 75 000 skutte. Men det er neppe trolig at avisen L'Humanité vil etterkomme oppfordringen. I så fall måtte den nødvendigvis finne på navn.

Kommunistene har utvist en beklagelig mangel på anstendighet når de — som de så ofte har gjort i de siste år — har brukt de dødes minne i sin politiske propaganda. Hva skal man kalle de organiserte tilstelninger som hvert år lages til minne om de «75 000 skutte» som aldri har eksistert? Slik er den «kommunistiske moral» som kommunistene til hver en tid stiller opp som et motstykke til den «borgerlige moral».

Kjøp Deres varer hos de firmaer som averterer

i
FOLK OG LAND

nær. — Tror vi. — Men det er kanskje fordi vi er blitt skjøre. Vi synes nemlig også å se at verden på knirkende hengsler langsomt svinger tilbake mot den gamle situasjon, med Japan som den dominerende fastlandsmakt i Østen og Tyskland som den toneangivende makt i Europa. — Den eneste situasjon som er naturlig.

Kjettetske tanker naturligvis. —

Men kjennsgjeringer er nu engang kjennsgjeringer. — Det ser da også vi — selv om vi er skjøre. —

* * *

MOR min

bruker bare RITA til all slags vask. Mor har ikke prøvd noe bedre vaskemiddel til hus, klær og oppvask. Og så billig da, kr. 1,60 pr. 1/2 liter.

Mor kaller RITA «vaskevennen» sin.

Jeg synger til mor:

Rita, Rita, hei, hei, hei,
Rita vasker alt for deg!

A.s Desin Tekn. Kjem. Fabrikk, Krokstadelva

Den røde Trotzky . . .

Forts. fra side 4

statertes trotskisk innflytelse og atter er den av Roosevelt i sin tid godkjente gruppe av «iremskrittssvennlige» intellektuelle i virksomhet. Det gjærer på en skremmende måte i indianerbyene og med et visst raffinement søker den trotskiske propaganda å knytte seg til tradisjonene fra det gamle Inkariket, som jo var en sosialistisk stat. . . .

. . . Man vet at indios ikke har noen tillit til Moskvakommunismen. den er for politistatsmessig ordnet og statskapitalistisk. De sverger til den vilke urkommunismen. En stor del av landarbeiderne er organisert i fagforeninger med

radikal samfundsrevolusjon på sitt program og nå slynges den trotskiskiske lære ut blandt de sultende bolivianske masser understøttet av noen for de rotløse radikale kretser av intellektuelle, som i sin tid ble fostret av Franklin Delano Roosevelt. Disse som frykter å bli identifisert med Moskva, iler nå med å forkynne at de sympatiserer med Tito og bekjenner seg til Trotzky — mannen som Stalin lot myrde i Mexico. Det er således meget som skjuler seg i dypet, og det må unektelig virke som salt i sure øyne på amerikanerne at selveste Roosevelt lenge etter sin død trekkes inn i spillet sammen med verdensrevolusjonens tilsynelatende udødelige martyr, Trotzky.

Det nye som gror

Unge Thor Aukrust, universitetsstipendiat i teologi, er en av dem som speider etter det nye som gror i den idekamp som utkjemper utenfor og ovenom oppgjøret mellom vest og øst.

Thor Aukrust er en tenker og stilist som er sprunget fram nå etter krigen, opp av ruiner og ragnarok, og har skapt seg et navn og ansees som en autoritet som man er nødt til å regne med idag og i stigende grad i framtiden får høre om.

Det er en fryd å lese hans recensjoner i Morgenbladet. Man må uvilkårlig minnes dikteren av «Himmelvarden», dette mesterlige metafysiske, lyriske mesterverk, som farbroren Olav Aukrust skrev

for en mannsalder siden. Nå sist har Thor Aukrust levert en anmeldelse av boken: «Luther. Den nyere tids gjenombrudd og krise», av Hans Lilse. Boken er oversatt på norsk.

Thor Aukrust tar slik til: Hans Lilsé er biskop i Hannover og ble ifjor sommer valgt til president i det lutherske verdensforbund. Han er således på en måte Lutherdommens fremste mann!

Etterhvert som jeg leser denne instruktive artikkel, blir jeg slått av at vi her i Norge har en mann som har behandlet Lutherdommen ut fra samme synsvinkel som biskop Hans Lilsé, nemlig Knut Geelmuyden i sin kjente bok: «Forlat oss vår skyld». De to bøker er blitt til under svært like omstendigheter. Både Hans Lilsé og Knut Geelmuyden satt i konsentrasjonsleir, der deres budskap ble til. De to forfatters tenkemåte er parallel: De tenker historisk og existensielt.

Og Martin Luther er i virkeligheten, historisk betraktet, den åndelige fører for den germanske verden inn i vår egen tid.

Hans Egede Nissen.

Massegraver . . .

(Forts. fra side 1.)

Den britiske besettelsesmakt har — som meddelt — tilintetgjort alle papirer.»

*

Etter hvert som tiden går avsløres mere og mere av uhyrlighetene, og vi skal gjøre vårt til at det blir kjent. Vi skal gjøre hva vi kan for å understreke den forskjell det er å være seirende og tapende.

De seirende kan tillate seg alt uten å risikere straff, — de beseirede skal ikke ha gjort stort før det blir belønnet med harde, meget harde straffer.

Og — det er viktig og avgjørende: De tapende straffes for ting som er foregått under krig på liv og død!

Seierherrene gjør ting i fredstid som mlær seg med propagandaens utmålinger av krigshendingene — straffe. fritt — ja ikke bare det — det er hederlig!

Hvilken forskjell er det på Katyn og dette?

UKENS KRONIKK

* * *

Behring-stredet og Sovjets «arktiske jegere»

Mens Nordpol-området helt til verdenskrig II. var en absolutt naturhindring og ubrukelig for militære operasjoner, er situasjonen nå blitt helt forandret. Jetjagere, langdistansefly, A- og B-bomber har bevirket at både USA og Sovjet-Unionen ofrer det betydelig oppmerksomhet.

Den tyske forfatter Mahnke-Wolff behandler emnet i sin nylig utkomne bok: «1954. — Freden har en chance». Og under henvisning til denne bok, skriver den militære medarbeider i «Die Deutsche Soldatenzeitung» for 12. november i år bl. a. følgende:

Sovjet: Straks etter avslutningen av 2. verdenskrig besluttet man å sette opp fjelltropper etter tysk mønster, og divisjon nr. 1015 ble organisert. Den ble imidlertid ikke sendt tilfjells som tanken opprinnelig var, men ble omorganisert til bruk i de polare strøk.

Alt i alt er der nå oppsatt flere slike divisjoner, hver på ca 7000 mann og derved noe svakere enn en vanlig russisk divisjon. De fire femtedeler av personellet består av «profesjonist»-soldater med lang tjenestetid, mens resten utgjøres av sibiriske innfødte («sibirak-er») som avtjener sin ordinære tjenesteplikt. —

Disse arktiske jegerdivisjoner (MP ED) har til oppgave å operere selvstendig over store områder og ubun-

det av hensynet til forsyningsbaser. De skal beskytte Sovjet-Unionen mot angrep fra nord og for alltid sikre Sovjets herredømme i Arktis.

Der stilles overordentlig høye legegmlige og åndelige krav til personellet, men så kan der også regnes med rask karriere.

De manøver som er avholdt viser hva Sovjet forlanger av sine arktiske jegere. I opptil ÷ 50 gr. og i tidsrom fra 4 til 7 uker ble divisjonene trent i lange marsjer hvorunder jegerne selv bærer sin proviant og ammunisjon. Varm mat fikk de aldri. Supplemang av mat og ammunisjon foregikk pr. flyslipp.

Der er nå 6 slike arktiske divisjoner i Sibirien, derav 3—4 i Øst-Sibirien.

Foruten disse elite-divisjoner har Sovjet i Sibirien også 7 såkalte «lyn-divisjoner» som er garnisonert i tundra-beltet. —

De viktigste garnisoner i Øst-Sibirien ligger nær Behring-stredet, snaue 75 km. fra Alaska-kysten.

U. S. A.: At Sovjet nå begynner å

bli nærgående, fremgår av en uttalelse til journalister av stabssjefen ved de amerikanske Alaska-stridskrefter, general E. Rogers:

«Selv om bare små Sovjetstyrker greide å sette seg fast i Alaska, ville de allikevel komme til å binde hele Kanadas og store deler av U. S. A.'s forsvarsmakt.»

På journalistens spørsmål «Hvor meget?» måtte Rogers innrømme: «La oss si halvparten.»

Inntil våren 1953 var generaløyntnant William E. Kepner øverstkommanderende i Alaska. Han mener det er en opplagt sak at russerne vil kunne lande i Alaska. Derfor ga han også ordre om luftpatruljering dag og natt i Behring-stredet, og at motorene alltid skulle holdes varme i forreste linjes fly-eskadrer. — Der ble slått alarm en gang hver måned. De manøvrer Kepner ledet hadde som forutsetning at fienden kommer fra Tschukter-halvøya, og dekket av sine derværende rakett-baser, bemektiger seg Anchorage og støter fram mot syd. Fiendens mål vil være å sette seg

i besittelse av gjennomgangsveien til Kanada og U. S. A. I tilfelle russisk landgang ville det verste problem bli det massehysteri som da ville oppstå og som kunne resultere i en splittelse av de forenede nasjoners stridskrefter.»

Forsvarsorganisasjonen støtter seg på en rekke luftbaser i området Anchorage-Fairbanks. Her er det stasjonert 3 grupper. Støttepunktene forsvares av ca 15 000 mann, mens 2 kampgrupper i regiments styrke står til disposisjon for manøvermessig opptreden. Alt i alt er der til Alaskas forsvar disponert noe slikt som 40 000 mann, land-, luft- og marinekrefter sammenlagt.

U. S. A. har i 2 verdenskriger vært spart for krigens redsler på sitt eget fastland. Nå er det annerledes. Nå må den amerikanske borger regne med som sikkert å få se Sovjetfly på Amerikas himmel og Sovjet-tropper på Amerikas jord — i tilfelle det blir krig.

Det er derfor grunn til å tro at U. S. A. ikke lenger vil være så villig til å sende hjelp til øst og vest, og at derfor Europa f. eks. blir anmodet om å klare seg selv.

Skjer dette, kan Sovjets arktiske jegere notere en seir allerede før de har forlatt Sibiriens ishavskyst.

* * *

Min egen lille verden

Av Jan Håver

Jeg har min egen lille verden
med stjerner, sol og måne.
Jeg har min egen lille himmel
bak tankevrims blåne.

Jeg har min egen guddom,
ufattelig og herlig —
så fjern, så nær og umålt,
så mild, så sterk og kjærlig.

Og i min tankes kirke
behøves ingen bønner.
Jeg bare lytter stille
som sønn blant mange
sønner
til verdners allfader,
til livets første kime
for hvem en umålt evighet
er bare som en time.

Jeg har min egen verden
hvor ingen sott kan øde,
hvor dag og natt kun skimtes
i evig morgenrøde,
hvor ingen skygger dekker
de blyge blomsters have.
og hvor en demring dirrer
på øde minners graver.

En demring? — Ja, en
demring,
er håpets lysstrefglitter
som bæren over skyggeland
og livets fengselsgitter.
Og til min Gud jeg hvisker:

Så ta da mine hender
og vakt min lille verden,
inntil jeg stille vender
tilbake til din flamme,
som var og er og bliver
og evig er den samme.

Kom sammen til fest

Vi har politisk forfulgte
over hele landet, selv om det
er litt avstand mellom de en-
kelte. Der hvor det gis mulig-
het til å få i stand en fest
i julen eller nyttårshelgen for
de politisk forfulgte, bør det
gjøres. Det er adskillig
grunn til dette og til å sam-
tale litt om den sosiale
oppreisning. Vi husker

fra livet i konsentrasjonslei-
rene her i landet etter frigjø-
ringen, at løslatelsen foregikk
enkeltvis og ikke i puljer. Man
ville ikke at man skulle klum-
pe seg sammen og drøfte til-
stander man hadde gjennom-
gått. Ennå sitter fanger i
konsentrasjonsleir her i lan-
det. Men for dem som allere-
de er sloppet fri, er det god
grunn til å komme sammen
til litt fest og samtale. Fore-
løbig er nå det ikke forbudt.
Og det som ikke er forbudt
er tillatt.

Trygve Engen:

Jeg er ingen landssviker

Krøniken om førkrigstidens, krigstidens og etterkrigstidens
hendinger, slik vi så dem.

Eget forlag, *Straumholmen*

Pris hf. kl. 11,—. I bokh., i F. og L.s eksp. eller direkte fra
forfatteren.

Hvorfor? Derfor!

Jeg er abonnent og leser
av «Folk og Land», og har
vært det helt fra førtiårene.
Helt fra de første nummer av
«8. Mai» kom ut. Det har ik-
ke bestandig vært så lett å
greie abonnementet selv om
beløpet jo har vært meget ri-
melig, men om avisen stanset,
så måtte jeg til en eller an-
nen for å låne avisen, for lese
den måtte jeg. Ut fra denne
mentalitet så kan jeg ikke
fatte at bladet mangler abon-
nenter, det burde da utgis og
leses i minst femti tusen expl.
Dette tall burde da også være
et meget beskjedent barome-
ter for vår egeninteresse, det-
te bortsett fra stoffet og den
urimelig billige pris, bortsett
fra at denne avis ivaretar di-
ne interesser og rimeliggjør
og tilrettelegger dine menin-
ger, selv om du er så heldig
at du har fått jobb i et ar-
beidslag mellom A-partifolk,
og at du derfor ikke våger å
demonstrere med avisen på
brakkerommet. En årgang av
F. og L. koster jo bare ver-
dien av fire esker røketobakk,
og har du da glemt hvorledes
de såkalte borgerlige aviser i
1945 troppet opp i forhørsret-
tene med sine reportere for å
ta referater der du og dine
kamerater ble latterliggjort
og psykisk mishandlet etter
alle kunstens regler — hvor-
dan kan du støtte disse aviser
i dag på din egen saks be-
kostning. Jeg forstår ingen-
ting, forstå det den som kan.

Kvinner og menn! Glem
ikke hva vi har gjennomgått
i konsentrasjonsleirene, men
frisk dette opp igjen ved sam-
taler i festlige anledninger. —
Det er noe vi aldri må glem-
me, før vi har fått full og
hel oppreisning!

Argus.

Forlang hos Deres bokhand-
ler min nye bok

TERKEL

eller bestill den direkte hos
meg, adr. Åmot på Modum.
Pris kr. 12.— innb.

KARL HOLTER.

Vi må ikke sove!

Disse ord av dikteren Øverland må vi fhv. NS-folk legge
oss vel på hjerte. Det er nok så at skodden over «rettsopp-
gjøret» letter, og at den store masse av vårt folk begynner
å forstå at det hele var en politisk hevnakt. Men ennå har
vi seige, uforsonlige motstandere. Det så vi av innleggene
i «Morgenbladet» i høst. For ikke å snakke om «Dagbla-
det» og dets krets.

Her må det nå være på sin plass å spørre: Hva gjorde
bladets redaktør og dets jurnanister for å verge landet, da
tyskerne rykket inn? Deltok de i kampen i 1940 som de
fleste av oss NS? De var vel ikke svakere enn de kunne
løfte et Krag-Jørgensens gevær og rykke i «felten»? Var
hele deres «innsats» å flykte til Sverige og leve urasjonert
og godt under krigen? Disse menn bør nå opplyse det nor-
ske folk om sine bragder under okkupasjonen. Hva er det
som kvalifiserer dem til å føre det store ord nå og nesten
daglig sprøyte hatets og intoleransens gift inn i det norske
folk? De vil så visst ikke ha ro omkring «rettsoppgjøret».

Så må heller ikke vi ligge på latsiden, men utrettelig spre
opplysning.

I «Dagbladet» 3. 12. 53 er dr. Ragnar Forsberg ute med
et vanlig «Klare linjer». Artikkelen viser at selv en opplyst
mann, en akademiker, ennå etter 8 år ennå intet har for-
stått.

Professor Seip — som i parentes bemerket gjorde en
strålende innsats for Norges sak ved å måtte bo i en villa
nede i Tyskland en tid under krigen — skrev nylig en ar-
tikel i anledning professor Magnus Olsens 75 års dag. Han
nevnte naturligvis hans nasjonale holdning, og hva hadde
han ikke gjort? Jo, han hadde så men fått gjemt vekk
radioen sin og beholdt den under okkupasjonen! Slik kan
en professor i dag, 8 år etter, gjøre seg latterlig.

Men Seip står jo i stil med senere rektor Lous Mohr, man-
nen som i sine taler til studentene fløt over av fraser om
akademisk ånd, vidsyn, toleranse, men ikke desto mindre
ville utelukke NS-studenter fra universitetet, så høyeste-
rett måtte sette ham på plass.

Vi har sannelig nok å gjøre! Vi må støtte vårt blad, be-
nytte juleferien til å samle abonnenter, få kjente til å holde
det! Støtt vårt forbund med kontingent, få andre til å melde
seg inn!

Henvendelsen til Sverige koster. Vi får ikke statstilskudd!
La ikke disse som sliter for oss fortvile og gi opp av man-
gel på støtte.

Når seiren er vunnet må du kunne si til deg selv, jeg var
med og gjorde mitt!

— mekaniker —

Vet du ikke at når avisen «F.
og L.» utkommer i et lite opp-
lag og i enkelt utstyr, da blir
disse omstendigheter fortol-
ket som målestokk for vårt
krav om full økonomisk og
sosial oppreisning, har det ik-
ke tenkt på det? Og at du ved
din negative handlemåte lig-
ger i veien for oss som vil
fram, og at du derigjennom
har stillet deg på våre mot-
standeres side — deres —
som vil mørklegge rettferdig-
heten og sannheten.

Vi som av økonomiske
grunner ikke evner noe ut-
over å abonnere og lese gjen-

nom avisen det andre gjør for
oss. Vi burde virkelig ikke
forsømme denne enkle til-
kjennegivelse av vår tilværel-
se — denne vår demonstra-
sjon som kø.

En i køen.

Neste nummer av

Folk og Land

kommer lørdag

9. januar 1955

„Pionjær“ fjellbormaskin

Vi leverer nu denne utmerkede svenske fjellbormaskin
på avbetaling.

Vi fører også lager av alle størrelser av LEHMKUHL og
STEINBIT borrh.

SKYTEMATTER

AMMUNISJONSKASSER

H. Snaprud - Kongsberg
BILER - MASKINER - REDSKAPER
Tlf. 885 - 248

HEDEM III

Prost A. E. Hedems bebudede tredje brosjyre foreligger nå under titelen «Det norske nøytralitetsbrudd samt Haag og Høyesterett».

I 1949 sendte prost Hedem ut «Landssvikoppgjøret og rettskildene» og året etter «Kongens linje, Kirkens konto, Rettens status». Behandlet som problemene her var med en imponerende innsikt i stoffet og en overbevisende skarpsindighet og logikk fra forfatterens side, vakte disse to brosjyrer oppsikt over det ganske land. Og enn mere fordi prost Hedem ikke hørte hjemme i N.S.-leiren, vel snarere tvertimot! Men som han selv sier i forordet til sin brosjyre nr. II:

«På frukten skal treet kjennes. Den lov kan hverken stat, kirke eller parti komme bort fra. Virkningen belyser årsakens kvalitet og medbestemmer grad av skyld og fortjeneste. Skal påstått rett være

sann rett, må funksjonslinjen være rett og ikke vilkårlig avbrytes.»

Sannheten framfor alt! Det er prost Hedems prinsipp og ledetråd.

Den nå foreliggende brosjyre III betyr en sterk tilvekst til vår litteratur om etterkrigsoppjøret. Greit og overbevisende og ikke minst med stort mot under de rådende forhold fremholder forfatteren sine meninger og underbygger dem dokumentarisk punkt for punkt. Brosjyrens første del, som omhandler Norges brudd på den erklærte nøytralitet, slutter med ordene: «Ad denne vei førte regjeringen Nygaardsvold fedrelandet inn i krigen.» Og annen del som gjengir forfatterens henvendelser for å få den Høyesterett som i 1945 avviste den senere henrettede Reidar Hålands anke, under riksstrettslig tiltale, har følgende konklusjon: «Som saken nå ligger an, vil det neppe kunne bestrides at vedkommende rettssak kommer til å gå over i historien uten det hederlighetens og redelighetens utvilsomme drag over seg, som så vel menneskelig som nasjonalt burde ha vært en selvfølge, ikke minst i en så eldgammel og høyt kultivert rettsstat som vår.»

Alle interesserte plikter å gjøre seg kjent med hva prost Hedem har å si. Både den si-

Chr. Knudsen

80 år

Vår gode venn, konsul Chr. Knudsen fra Frednes, fyller 80 år den 17. desember.

Fra fjern og nær vil mange hilsener strømme mot denne gamle hedersmann, som i dag er like åndsfrisk og i legemlig form som en femti-åring.

Etter et langt livs innsats for Norges forsvar, bl. a. som mangeårig medlem av Norges Forsvarsforenings råd, ble han etter kapitulasjonen funnet verdig til 7 års fengsel for landsforrederi. Vi husker ennå hans ranke og verdige opptreden under saken. Den kastet glans over hans navn og skapte respekt for ham hos alle anstendige nordmenn.

Chr. Knudsen har nå slått seg ned i Vikefjord ved det gamle vikingsete ved Kaupang, hvor han, med hele sin selvrespekt og sitt menneskelige overskudd i behold, kan skue ut over det samme hav som hans forfedre krysset med sine selvbyggede skip i de hvite seils dager.

Måtte han — omgitt av sine mange, kjære bøker og fordypet i studier — ennå i mange år få glede av dette forunderlige livet vi lever!

Vi hilser og hylder ham!

E. S.

ste som de to foregående brosjyrer kan bestilles — evtl. mot postoppkrav — fra C. M. Thronsen, Torvet, Larvik.

H. G.

Episk historieskrivning

«Den krigshistoriske avdeling i Forsvarsstaben sier i forordet til de utkomne bind om krigen i Norge i 1940, at den ikke ser det som sin oppgave å dømme om det som skjedde. Fremstillingen er derfor i det vesentlige rent episk».

Aftenpostens kronikk, 11/11—53.

I pressen meldtes det fornylig gravitetisk: vår stolte heltekamp skal skildres episk, litt fiffet opp, man kunne si kosmetisk, med andre ord — strengt «patriot-poetisk», så helhetsinntrykket blir skjønt, — estetisk.

En Thukydid gikk frem pragmatisk, — premisser, grunner, konklusjoner... systematisk. Det passer ikke oss, blir for dogmatisk, vi tar det hele mere hypotetisk, dog slik at verket dufter demo-majestetisk.

Om causu prima blir der ingen tale, la bare «nazi-svina» drive på å gale om lov og rett og denslags... hele rituale'... De hadde ingen sans for ideale', det demokratiske, — det illegale, de ligger som de redet, — u t e n gratiale.

Per Plex

Julens bok-kjøp!

Ved elskverdighet fra en av våre forbindelser er Forbundet i stand til å framby en rekke fortrinlige bøker — bl. a. noen av våre ypperligste reiseskildringer — til sensasjonelt nedsatte priser. Dekk i år Deres bokbehov for julen fra Forbundet og støtt derigjennom Forbundets arbeid. Bruk våre bøker som julegaver. De finner ingen bedre. Send Deres bestilling straks, så De sikrer Dem levering i god tid før jul.

Porto: for 1 bok kr. 0.60, for flere — uansett antall — kr. 1.00. Bruk postgiro nr. 150 28 eller postanv. til Forbundet, Kierschowsgate 5, Oslo.

	Heftet	Innb.
1. Bache: Salam Aleikum	2.80 (tidl. 11.50)	
2. » : I tropehjem under tropesol	2.80 (11.50)	
3. Berger: Slik så jeg verden	2.80 (11.50)	3.80 (14.80)
4. » : Sydhavets eventyrverden	2.80 (11.50)	
5. Borgheim: Fjellenes helter	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
6. Burbank: Sol over Guatemala	2.80 (11.50)	
7. Davik: På lykke og fromme	2.80 (11.50)	3.80 (15.50)
8. Falck-Andersen: Landet åpner seg	2.80 (11.50)	
9. Fjeldvig: Marutea	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
10. Granberg: Morgenland og aftenland	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
11. E. Hofstad: Arbeidets seierherrer		2.50 (10.64)
12. Hollander: Alle veier fører heim	2.20 (8.96)	3.30 (12.32)
13. Kampfenkel: Det grønne helvete	2.80 (11.50)	
14. Keller: Trampliv	2.80 (11.50)	
15. Larsen: Med klut og pøs		2.50 (12.32)
16. A. Munch: Piken fra Norge	2.20 (8.96)	
17. Pantenburg: Langt inne i isen	2.80 (11.50)	
18. Qvarnström: Familien på Kumlinge	2.20 (8.96)	
19. Reisch: Transasia	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
20. Rombach: Tulipantytven Adrian	3.00 (12.50)	
21. » : Den unge Alexius I	2.20 (8.96)	3.30 (12.32)
22. » : ————— II	2.20 (8.96)	3.30 (12.32)
23. » : ————— III	2.20 (8.96)	3.30 (12.32)
24. Vivi Sann: Mitt og ditt (eventyr)		2.20 (7.28)
25. Wasmuth Sejersted: Det hemmelighetsfulle Arabia	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
26. Wasmuth Sejersted: Carl Lumholz på forskningsferd	2.80 (11.50)	
27. Wasmuth Sejersted: Pioner og indianere	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
28. E. Sem: Richard Nordraak	0.60 (4.50)	
29. Skaun: Bak fjerne blåner	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
30. Ellert Sundt: Husfliden i Norge		10.00 (28.80)
31. Welhaven: Norges demring og andre dikt (praktutgave)		7.00 (16.00)
32. Weltzin: Syd for Yukon	2.80 (11.50)	3.80 (14.50)
33. Ødegaard: Eventyr		2.20 (7.28)
34. Funck-Brentano: Martin Luther	4.90	6.60

Skriv tydelig navn og postadresse. Det er nok å angi nr. på de bøker De ønsker, med tilføyen av H. (heftet) eller Ib. (innb.) Send Deres bestilling i dag. De blir glad overrasket.

For å forebygge misforståelser gjør man oppmerksom på at Forbundet ikke har noe med det boksalg å gjøre som er avvertet i nr. 41 av Heureca T-W (Thorger Wiik).

FORBUNDET.

SYKEPLEIER

Den beste tid!

Den beste tid for rensning er nu. Om våren har det vært å stå i kø eller snu. Noen lærer aldri — gjør du?

SIGBJØRN DAHL - Skien.

Kjem. renseri.

Ønsker privatpleie eller lign. i eller omkring Bergen.

Har arbeidet flere år i sinnsykepleien, dels privatpleie. Likeledes vært nattevakt på forskjellige sykehus, og har arbeidet ved vanførehjem og har interesse for dette arbeidet.

Bill. mrk. «Sykepleie» til Forbundet, Kierschowsgt. 5, Oslo.

„Vi er ikke forbrytere“

Testamentet til barna stadig aktuellere.

Kr. 10.— fritt, ev. med dedikasjon.

BERGSVIK - KAPP

U R

I vekkerur, stueur og kaminur fører jeg det beste som kan oppdrives, nemlig

— Junghans

VEKKERUR

fra kr. 19.— til kr. 32.—

REISEVEKKER

i skinnetui til kr. 54.—

Fin julepresent.

KAMINUR (bordur)

fra kr. 179.— til kr. 331.—

STUEUR

fra kr. 182.— til kr. 280.—

ARMBÅNDSUR

kommer ennu meget uregelmessig, men jeg fører alle de kjente merker — Omega, Tissot, Longines, Cyma, Certina, Revue etc.

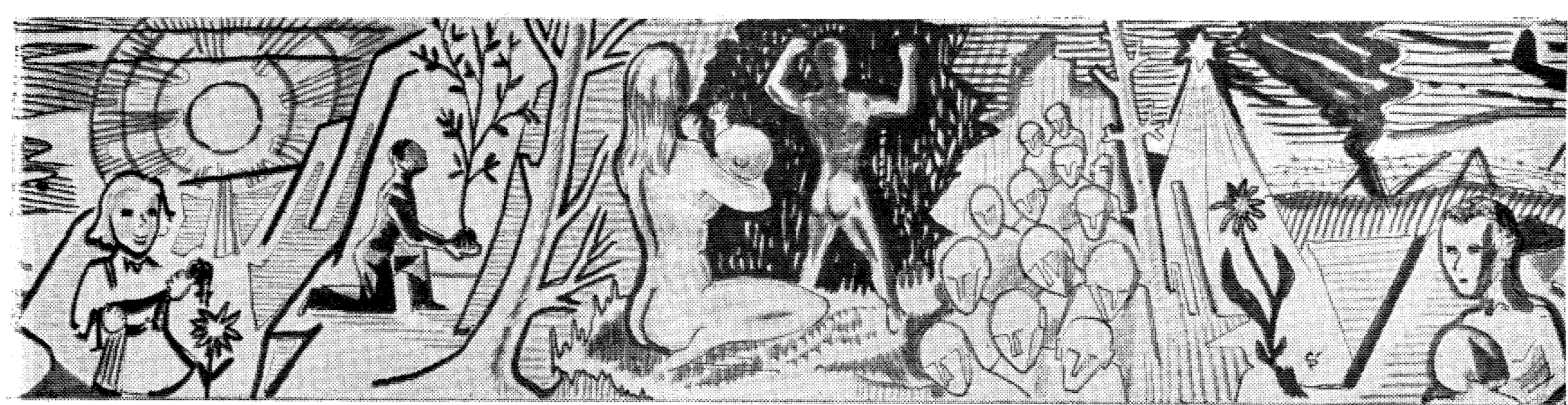
Skriv til meg og oppgi prisklasse De ønsker i ur, og jeg skal ta ut ett som De skal bli tilfreds med.

Dette er en tillidssak men lesere av denne avisen kan være sikker på reell behandling.

R. G jessing

Urmaker

DRAMMEN

- God jul og godt nyttår -

KAMERATER

fra Ladegårdsfengsel, Solborg og Skadberg samt mine venner i SETavanger og fra landsmøtet på Toten og i Oslo: God jul alle sammen.

M. Johnsen,
Lien i Råde.

GOD JUL! GODT NYTT ÅR!

Ellen Holtskog.

Gard Holtskog.

SIGNA HELG

ynskjer vi alle kjente og ukjente vener.

Inge og Trygve Engen,
Straumholmen.

KAFE MJØNVOLD

(ved riksveien Brandbu 75 km fra Oslo) ønsker sine gjester en god jul.

GOD JUL

ynskjer vi alle våre venner.

Helene og Fredrik Voss,
Glastuhaugen pr. Gjøvik.

JULEHILSEN og NYTTÅRSØNSKER

til alle gode feller!

Tora N. Jensen,
Skudesneshavn.

EN GOD JUL

og et godt nytt år ønskes Forbundet og alle politisk forfulgte, som ikke gir opp kampen før vi når det endelige mål: Full og hel oppreisning med følgende erstatning for «rettssviket».

Torstein Lange, Gjøvik.

HILSEN til alle rettsløse venner.

Sverre Due.

GLEDELIG JUL! GODT NYTT ÅR

ønskes alle mine N.S.-kamerater og venner.

A. F. Walby.

GLEDELIG JUL — GODT NYTTÅR

ønskes alle venner og kamerater av vår kjære avis.

Bjarne S. Schau,
Sverre Schau,
Tistedal.

God jul og godt år

ønsker Forbundet alle medlemmer og meningsfeller for øvrig, med takk for tilslutningen i året som gikk.

Forbundet for sosial
Oppreisning
Formannen.

SENDER EN HILSEN

til alle venner av avisen.
Med hilsen og takk.

Erik Sand-Hansen,
Dahler, Gulsbogen.

EN GOD JUL

og et godt nyttår ønskes slekt og venner i inn- og utland.

Inga Aarø (Dalseg),
Klaus Hj. Aarø,
Alesund.

EN GOD JUL

og et godt nytt år ønsker jeg alle mine venner.

Lars Holt,
Stokke, Vestfold.

ALLE SOM KJEMPER

med for rettsstatens gjeninnførelse i vårt land og sosial opprustning — motta de beste ønsker for julen og det nye år!

Jens Gullfjell.

Til medlemmer i

Norsk Jord

La meg nu ved årsskiftet få sende dere alle en hilsen og takk for tilslutning til og innsats for vår organisasjon. Vi har nu et års virke bak oss. Forholdene har medført at kontakten mellom medlemmene ikke har vært så god som ønskelig kunne være. Arbeidet har derfor falt vesentlig på våre tillitsmenn. Disse bør ha en særlig takk for det året som er gått.

Da Norsk Jord skulle startes fremkom det blant våre meningsfeller enkelte tvil om berettigelsen av et slikt skritt. Året som er gått har gitt oss klarhet i dette spørsmål. Vi kan se tilbake på starten i takknemlighet.

Idet jeg takker for det år som er gått, ber jeg dere alle om å støtte opp om et riktig godt nytt år.

God jul!

For Norsk Jord
Aksel Berger.

God jul og godt år

Ønsker vi alle våre lesere og takker for interessen og oppslutningen i året som går.

FOLK OG LAND

DE BESTE ØNSKER

for julen og det nye år sendes alle fange-kamerater fra de politiske konsentrasjonsleirer og fengsler i Narvik, Tromsødalen og Akershus, samt deres nærmeste familie.
Narvik 27/11 1953.
Ottar og Arnolda Træidal.

GLEDELIG JUL

ønskes alle mine prektige N.S.-kamerater fra nord og syd.

Samuel Giæver.

GOD JUL

ønskes de av «Folk og Laid»s lesere som viste meg vennlighet og forståelse på min ferd gjennom bygdene.
... .. Astrid Berge...

KAMPFELLER — FANGEKAMERATER!

Et godt år i 1954 ønskes alle.

Sigv. T. Kristoffersen,
Haugesund.

Johan Solheim, Bergen, sender aule kamerater de beste ønsker og hilsener i anledning julen og det nye år.

Johan aus Agdenes hilser alle kamerater fra Flataseter, Bjørkelangen og Sem.

VENNER OG BEKJENTE

samt abonnenter og venner av bladet vårt ønsker vi herved En riktig god æul og Et godt og lykkebringende nye år.

Alice og Peter Thjømmøe,
Stavanger.

DE BESTE ØNSKER

for julen og det nye år sender vi alle våre venner! Hilsen
Jorunn og Leif Hvidsten
Halvor Moxnes jr.,
adr. Haugsgjerdet, Sunnhordland.

JEG TAKKER ALLE

som aldri blir trett av å gi og kvitterer foreløbig for kr. 1855.— som er oversendt rette vedkommende. Liste nr. 2 er utlagt for de som ennå vil være med.

En god jul og et bedre nytt år ønskes alle kf.
Med hilsen

Sigbjørn Dahl, Skien.

FOLK OG LAND

Utkommer i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Løssalgpris: 40 øre

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår
Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12 pr. halvår
I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år
kr. 15,— pr. halvår

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet A/S — Oslo

NB!

1. januar 1954

Hvis Du satte pris på FOLK OG LANDS arbeid i året som nå ebber ut, så vis det ved at Du fornyer abonnementet og skaffer nye abonnenter.

Vi vet at våre meldinger og artikler om forholdene i inn- og utland blir lest med stor og stadig økende interesse. Vi håper at vi i det kommende år skal kunne yte ennå bedre opplysningstjeneste. Men det kommer an på Deg. Det er Du som abonnent som er bladets ryggrad.